BESÂIRU'L -KUR'AN

2

"DOĞRUSU SİZE RABBİNİZDEN APAÇIK BASİRETLER GELMİŞTİR; KİM (ON-LARLA) GÖRÜRSE KENDİ LEHİNE VE KİM DE KÖRLÜK EDERSE KENDİ ALEY-HİNEDİR. BEN SİZİN BEKÇİNİZ DEĞİLİM"
(EN'ÂM 104)

ÖNSÖZ

Hamd bizi insan olarak yaratan, bizi muhatap kabul ederek kitabını gönderen, bizi vahyiyle, mutlak bilgisiyle şereflendiren âlemlerin Rabbine aittir. Salât u selâm kulluk örneğimiz, pîşdârımız, sevgili efendimiz Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v) efendimize ve onun pak ashabına aittir.

İmam Hatip yıllarında direk ve en direk Kur'an'ı anlatan Arap-ça ve Türkçe kitaplara yöneldim. Kulluk kitabımızı ve onun pratiği olan Resûlullah efendimizin sünnetini tanımadan Allah'ın istediği kulluğu yaşayabilmemin imkânsızlığına olan kesin inancım, beni yoğun bir şekilde vahye yönlendirdi. Kur'an'la alâkalı bir altyapımın oluşması için önce çeşitli meâllerden sayısını şu anda hatırlayamayacağım kadar hatim indim. Her hatmimde Besâir olan kitabımız bana derin ufuklar ve bakış açıları kazandırdı. Bu arada Kur'an'la beraber başta kü-tüb-i sitte olmak üzere hadis kitaplarını okudum. Sünnetin, Kur'an'ın ikinci derecede müfessiri ve beyân edicisi olduğuna inancım, beni yoğun bir şekilde sünnetle meşguliyete yönlendirdi. Sünnetle beraberliğim Kur'an'ı daha güzel anlamama yardımcı oldu. Daha sonra Arapça Türkçe bugüne kadar yazılmış tefsir kitaplarını okumaya çalıştım. Bende kitabımızla alâkalı bir alt yapının böylece oluştuğunu hisseder etmez, hemen çevremden gruplar kurup anlatmaya başladım. Öğren-diğim bölümleri ders gruplarıma anlatmaya başladıktan sonra kitabımıza vukufiyetim daha da derinleşmeye başladı. Anlatarak daha güzel öğrenme imkânına ulaşmayı bizzat tecrübe ettim.

Bunun için her yıl anlattığım grupları artırdım. Kitabımızı bölümlere ayırarak 40-45 civarındaki gruplarıma anlatmayı yoğunlaştırdım. Bu arada ders gruplarından bazı arkadaşlar bu dersleri kasetlere alarak daha geniş kitlelere ulaştırmayı denediler. İlk planda 40 kadar kaset piyasaya yayıldı. Dinleyenlerden memnuniyet beyanları gelmeye başlayınca, bir 40 kaset daha yapıldı. Daha sonra baştan sona Bakara sûresi çıktı. Bu kasetler pek çok müslümanın evine girdi, bir çok radyo bu kasetleri yayınladı. Allah'ın yardımıyla pek çok müslü-man Kur'an ve sünnete yöneldi. Okuyanlar, araştırmaya yönelenler çoğaldı.

Daha sonra pek çok müslümandan bu derslerin kitap haline getirilmesi ve bilhassa ders yapan müslümanların istifadesine sunulması konusunda yoğun talepler geldi. Hattâ bizzat ya da telefonla bana ulaşan bir çok kardeşimiz çevrelerine Kur'an anlatmaya başladıklarını, bu kasetleri yazıya aktarıp istifade etmek için uğraştıklarını, kasetlere alınan bu sohbetlerin yazıya dökülmesinin kendileri için çok yardımcı olacağını söylediler. Bunu ciddi ciddi düşündüm. Zaman za-man vahiy öğrenip, onunla kendilerini diriltip, etraflarının dirilişini de kendilerine dert edinmiş samimi Müslümanlara teşvik olsun diye çalışma notlarımdan fotokopiler gönderdim. Ama çok uzaktaki Müslümanların bu bilgilerin kitap haline dönüşmesi talebi ısrarla devam etti. Oturup bir kenarda donuk bir kitap yazmayı sevmediğim için kitabın bu derslerden oluşmasını uygun gördüm. Çünkü erkeğiyle-kadınıyla, genciyle-yaşlısıyla, talebesiyle-esnafıyla her sınıf insanın arasında, onların hayatlarına indirgeyerek, örnekleyerek oluşacak bir kitabın da-ha güncel, daha canlı ve kalıcı olabileceğini düşündüm.

Ders grubu arkadaşlarımın arasında en az beş kere anlattığım ve her anlatışımda biraz daha olgunlaştırdığım her bir Kur'an bölümünü altıncı veya yedinci anlatışımda cebimde taşıdığım teyibe kaydettim. Bu kasetleri yine burada şükranla yad ettiğim bir grup talebe kardeşim büyük bir gayret ve samimiyetle çözüp kâğıda aktardılar. Rabbim hepsinden razı olsun. Yazıya aktarılan bu metinler üzerinde bilgisayarda çok az bir tashih çalışması yaptıktan sonra Rabbime sonsuz şükürler olsun ki, siz değerli Kur'an dostlarına bir kitap halinde sunmaya bizleri muvaffak kıldı. Sadece bir tek Müslüman'ın bile bu çalışmam vesîlesiyle hidâyete ulaşması, benim için dünya ve içindekilerin tamamına sahip olmaktan daha büyük mutluluk sebebi ola-caktır.

Bizden önce bu kitabı anlamaya çalışmış, anladıklarını bizimle paylaşarak bizim dirilişimize sebep olmuş selefimizden Allah razı olsun. Bizler sadece onların kitaplarını okuyarak kitabımızı öğrenmeye, öğrendiklerimizle kendimizin ve çevremizin dirilişine vesile olmaya ça-lıştık. Her Müslüman'ın görevi budur. Her Müslüman vahyi okumak, öğrenmek, kendinin ve ulaşabildiği çevresinin dirilişine

vesile olmakla mükelleftir. Ben sadece kitabımızla alâkalı söz söyleme yetkisine sahip olan selefimizin yazdığı kitaplar aracılığıyla, kitabımızın bana söylediklerini sesli düşünerek çevremdekilerle paylaşmaya çalıştım. Pek tabiidir ki bunlar benim kitabımın bana söyledikleridir. Bunlar benim kitabımdan anladıklarımdır. İnşallah sizler de okuyun, sizler de başvurun kitabınıza, sizin kitabınız da size benim anladıklarımdan çok daha mükemmel anlayışlar kazandıracaktır. Değilse yirmi yıldır Kur'an anlatmaya çalıştığım hiçbir Müslüman'ı kendi anlayışıma çağırmadım. Hiç kimseye; "Benim gibi düşünün, benim gibi anlayın, benim gibi yaşayın, beni örnek alın, beni takip edin" demedim. Ömrüm boyunca Allah kullarını vahye çağırdım. Ben bu kitabı ve bu kitabın pratiği olan Resûlullah efendimizin sünnetini okuyup öğrenmeye çalışıyorum. Gelin siz de mutlak doğru olan Allah kitabına ve yasal örneğimiz olan peygambere yönelin. Bizi ve bizim gibileri örnek alırsanız, biz de çakılır kalırsınız. Ancak bizim kadar Müslüman olabilir, bizi bir adım öteye geçemezsiniz dedim.

Yıllardır Müslümanların arasında yaptığım Kur'an sohbetlerimden oluşan bu kitabım elbette temel değildir, eksiksiz, kusursuz değildir. Elbette benim anlayışımın dışında da çok güzel anlayışlar vardır. Müslümanların dinine zarar verecek bir yanlışımı tespit eden kardeşlerimin Allah için kardeşini uyarmaları bir kardeşlik görevidir.

Bu sohbetlerimle, bu çalışmamla ilkokul seviyesinde eğitim görmüş, Arapça bilmeyen Müslüman kardeşlerimi hedefledim. Her meslekten, her seviyeden halk tabakasından oluşan insanlarla ders yaptım. Bu yüzden ilim ehlini ilgilendiren bir çok tartışma konularına girmemeye özen gösterdim. Çünkü bu tartışmaların pek çoğu onların dünyasını pek fazla ilgilendirmiyor. Gramer üzerinde fazla durmadım. Harfî mânâ ve i'rap üzerinde de fazla yoğunlaşmadım. Selefimiz Allah kendilerinden razı olsun bu konular üzerinde uzun uzun bilgiler vermişler. Ben sohbetlerimde daha ziyade; "Rabbim burada bana ne dedi? Rabbim bu âyetinde benden ne istedi? Ben bu bölümü nasıl anlayacağım? Bununla hayatımı nasıl düzenleyeceğim?" Daha çok bu ko-nu üzerinde yoğunlaştım. Âyetlerin daha güzel anlaşılabilmesi için sosyal hayatımızdan örneklemeye çalıştım.

Pek tabiidir ki yazı diliyle konuşma dili arasında çok farklılıklar vardır. Yazı dilinin cümle kuruluşlarıyla, konuşma dilininkiler çok farklıdır. Yazı dilinde özne, yüklem, tümleç uyumu vardır. Ama konuşma dilinde bunların düzgünlüğüne riâyet zordur. Onun için konuşma dilinden oluşan elinizdeki bu kitabımı okurken çok zorlanacağınızı biliyorum. Konuşma dilindeki yüklem tekrarlarının, dinleyenlerin anlayışına yardımcı olmasına karşılık, yazıya aktarılışı sebebiyle bunun tamamen aksine sizi sıkacağını da biliyorum. Bir de üstelik ilk okul seviyesinde eğitim görmüş insanları hedeflediğim için, konuşmalarımda ısrarla kitabî cümlelere yer vermemeye çalıştım. Vasat tahsil seviyesindeki insanların anlamakta güçlük

çekecekleri kitabî cümlelerden ısrarla kaçındım. Çünkü bugüne kadar pek çok insana kulluk kitabını anlayabilmeleri ve Allah'ın istediği gibi kul olabilmeleri için okumalarını tavsiye ettiğimizde, genellikle Müslümanların şu mevcut yazılmış kitapları anlamakta zorluk çektiklerini, bu konudan şikâyet ettiklerini çok duymuşumdur. Onun için halkın anlayabileceği bir dil kullanmaya çalıştım. Tabii burada bu konuşmalarımı kasetlerden yazıya aktaran kardeşlerimin Türkçe dilbilgisi kapasiteleri de etkili olmuştur. Konuşmanın neresinde virgül, neresinde ünlem, neresinde nokta konacağı, nerede paragraf yapılacağı pek tabiidir ki onların dilbilgisi bilgisiyle sınırlı olmuştur. Ezcümle bugüne kadar çokça kitap okumuş, kitabî cümlelere alışmış kardeşlerimden bu kitapta karşılaşacakları yazı diline ters gelebilecek cümle kuruluşlarından ötürü bağışlamalarını dilerim.

Yine elinizdeki bu kitap, takriben yirmi yıl içinde sadece bir grup içinde değil, yüzlerce grup içinde yapılan sohbetlerden oluştuğu için tekrarlar olabilecektir. Bir gruba anlattığım bir örneği, bir başka gruba tekrar anlatma gereği duymuşumdur. Bir grupla tanımaya çalıştığımız bir âyetin yorumuyla ilgili söylediklerimi bir başka grupla tanımaya çalıştığımız benzer başka bir âyetin yorumunda da söylemişimdir. Üstelik bu sohbetleri yaptığımız ilk yıllarda bunların bir kitaba dönüşeceği fikrimin de olmayışından ötürü, okuyucu için bu tür tekrarların sıkıcı olabileceği endişesini de taşıyorum. Bütün bu olumsuzlukların yanında bilhassa Kur'an'ı çevrelerine anlatma gayreti içinde olan kardeşlerimizin istifade edebileceklerine inancım sonsuzdur. Müslümanların istifade etmeleri, başkalarına da duyurmaları, duadan eksik etmemeleri dileğiyle.

ALİ KÜÇÜK
30 MAYIS 2003
KONYA

MUKADDİME

Kur'an'ı anlamanın yolu:

A- ***Kur'an'ı anlamanın birinci yolu yine Kur'-an'dır. Kur'an'ın ilk müfessiri yine Kur'andır.***

"Elif, Lâm, Ra. Bu kitap, hakim ve haberdar olan Allah tarafından, Allah'tan başkasına kulluk etmeyesiniz diye âyetleri tahkim edilmiş (Sağlamlaştırılıp kesin kılınmış), sonra da uzun uzadıya açıklanmış bir Kitaptır.
(Hûd 1,2)

Tüm zamanları, tüm mekânları, tüm insanlığı kapsayan bu kitabın âyetleri bir yasa, bir ferman, bir yazgı ve hayat programı olarak tahkim edilmiş, sağlamlaştırılmıştır. Hiçbir gücün bu kitabın âyetlerini nakzetmesi, kaldırması, ilga edip değiştirmesi mümkün değildir. Kıyamete kadar hiçbir gücün, hiçbir varlığın bu kitabın âyetlerinden daha güzelini ortaya koyması mümkün değildir. Tıpkı Allah'ın şu öteki âyetleri olan semâvat gibi, yıldızlar gibi tahkim edilmiş, sağlamlaştırılmış, bozulmaktan, tahrifattan korunmuştur. Kalpte olan, kabulde olan, Levh-i Mahfuz'dan dünyaya yansıyan bir kitabın âyetleridir bunlar. Hayata hakim olan, hayata hükmeden, hayatın tümünde söz sahibi olan bir kitabın âyetleridir. Zira Kur'an hangi konuda ne diyorsa, o değişmeyen bir yasadır. İyi kötü, hayır şer, hak bâtıl, adâlet zulüm, iman küfür, cennet cehennem, hayat ölüm konusunda tek hâkim, tek kıstas bu kitaptır.

Âyetin beyanıyla C. Hak kitabının âyetlerini tahkim buyurduktan sonra da onları tafsîl ettiğini, açıkladığını, herkesin anlayabileceği, herkesin uygulayabileceği, herkesin kendisiyle yol bulabileceği, herkesin kendisiyle hayatını düzenleyebileceği açık bir hale getirdiğini haber veriyor. Veya fâsılalı fâsılalı, bölüm bölüm, sûre sûre, âyet âyet hükümlerini beyan etmiştir. Kitabındaki bir âyetin kapalılığını daha sonra gelen başka bir âyetiyle tafsîl buyurmuş, açıklığa kavuşturmuştur. Bakara'nın evvelindeki bir âyeti, ileriki bölümlerde gelecek bir âyetle veya Âl-i İmrân'da gelecek başka bir âyetle açıklayıp tefsir etmiştir.

"Ey Muhammed! Cebrâil sana Kur'an'ı okurken, unutmamak için acele edip onunla beraber söyleme, yalnız dinle. Doğrusu o vahyolunanı kalbine

yerleştirmek ve onu sana okutturmak Bize düşer. Biz onu Cebrâil'e okuttuğumuz zaman, onun okumasını dinle. Sonra onu açıklamak Bize düşer.”
(İnsân 16,19)

Vahyin inişi esnasında Allah’ın Resûlü kendisine gelen âyetleri unutmamak, bir an evvel bellemek, ezberlemek ve onu insanlara ulaştırmak için nötr halini bozup, dilini hareket ettirmeye başlayınca Rabbimiz onu uyarıverdi: Yo! Yo! Peygamberim! Öyle yapma! Dilini depredip durma! Dilini oynatıp durma! Yâni sana gelen, sana okunan bu âyetleri öğreneceğim, unutmayacağım, ezberleyeceğim diye dilini hareket ettirip, alelaceleye getirip durma işi! Niçin acele etmeye çalışıyorsun? Ne endişen var? Değil mi ki onu biz toplamışız. Onu bir araya biz getirmişiz. Onu biz cem etmişiz. Yâni o harfleri, o kelimeleri, o âyetleri bir araya biz getirmişiz. Onu sana biz okuyoruz. Yâni onun Kur’an’ını da, onun okunuşunu da, onun okunaklığını da biz ortaya koymuşuz. Bu durumda sana düşen, biz onu okuyunca sen onun okunuşuna uyuver. Ya da onun peşinde ol. Yâni onu okumaya, izlemeye devam et, biz hemen arkasından onu sana beyan edeceğiz.

Âyet-i Kerimenin ifadesinden anlaşılıyor ki, Rabbimiz pey-gamberine indirdiği bir âyetini daha sonra indireceği bir âyetle beyan edip açıklayacağını, tefsir edeceğini müjdeliyor. Peygamberim, sen sana indirdiğimiz âyetlerimizi izlemeye devam et, eğer anlayamadığın bir husus olmuşsa, bu vahyettiğimizi bir başka sûre, bir sonraki sûre beyan edecektir. Eğer bir karışıklık olursa, eğer anlayamadığın bir husus olursa sen üzülme, daha sonra gelen âyetlerle elbette biz onu sana açıklayacağız. Yâni Kur’an’da bir âyeti anlayamadığımız zaman Kur’an orada bitmedi ki, devam ederiz daha sonraki âyetler onu bize beyan edecek ve açıklayacaktır anlıyoruz buradan. İşte bu ve benzeri âyetlerden anlıyoruz ki Kur’an’daki bir âyetin ilk müfessiri yine Kur’-an’dır. Anlamı kapalı gibi bir âyet geldiği zaman, okumaya devam edelim, bir başka âyetiyle Rabbimiz onu bize açıklayacaktır.

B- Kur’an’ı anlamanın ikinci yolu sünnettir. Kur’-an’ın ikinci derecedeki müfessiri Resûlullah efendimizin beyanlarıdır.

“Sana da, insanlara gönderileni açıklayasın diye Kur'an'ı indirdik. Belki düşünürler.”
(Nahl 44)

Âyet-i Kerimeden çok açık anlaşılıyor ki Rabbimiz tarafından Resûlullah efendimize kitabını beyân görev ve yetkisi veriliyor. Beyân; açmak, açıklamak, bir şeyin üzerindeki kapalılığı ortadan kaldırmak demektir. Demek ki Rabbimizin bu ifadesinden anlıyoruz ki bu kitapta insanların anlayamayacağı,

açıklanmaya, şerhe muhtaç şeyler vardır. Ve bunların açıklayıcısı, beyân edicisi de peygamberimizdir. Rabbi-miz ona böyle bir görev ve yetki vermiştir.

Aynı sûrenin bir başka âyeti de bu konuyu şöyle anlatır:

"Peygamberim, sana Kitabı, insanların ihtilâf edip ayrılığa düştükleri şeyleri onlara açıklaman için, inanan kimselere de doğru yol rehberi ve rahmet olarak indirdik."
(Nahl 64)

Eğer anlayamadıkları, kavrayamadıkları için bu kitap üzerinde insanlar ihtilafa düşerlerse, kitabın yorumlarını anlayamamışlarsa, sen onlara bunu açıklayıp beyan edesin diye biz bu kitabı sana indirdik buyuruyor Rabbimiz. Demek ki bu kitabın âyetlerinin beyânı Re-sûlullah efendimize aittir. Demek ki peygambersiz bu kitabın anlaşıl-ması mümkün değildir. Bu kitabın mübeyyini olan peygambersiz Al-lah'ın muradının anlaşılması mümkün değildir. Hangi konuyu günde-me getirirseniz getirin, onu peygamber örnekliliğinde anlamak zorun-dayız. Peygamberin dinde temel oluşunun mânâsı da işte buradadır. Resûlullah efendimiz tarafından açıklanıp beyan edilmezse, insanlar bu kitabın yol gösterisinden istifade edemeyecekler demektir. İşte âyet bunu anlatıyor.

İnşirâh sûresindeki âyeti de böyle anlıyoruz:

"Peygamberim, senin adını, senin şânını yükseltmedik mi?
(İnşirâh 4)

Peygamberim senin şânını yüceltmedik mi? Yani seni dinde odak nokta kılmadık mı? Sensiz müslümanlık olmaz kılmadık mı? Yani bu dini senle birlik bir din kılmadık mı diyor Rabbimiz. Yani öyle bir din ki, peygambersiz kabul edilemez, peygambersiz anlaşılamaz, peygambersiz yaşanamaz. Yani Peygambersiz müslüman olunamaz. Hangi konuyu gündeme getirirseniz getirin, hangi hükümle amel etmek isterseniz isteyin, mutlaka o konuyu peygamberle birlik gündeme getirmek, peygamberle birlik anlamak ve yaşamak zorundasınız. İman, itikat, namaz, oruç, hac, zikir, fikir hangi konu olursa olsun pey-gamberle birlik anlamak zorundasınız. Peygamber planında anlamak zorundasınız. Peygambersiz hiçbir konuyu anlamak mümkün değildir. Rasulullah onu nasıl anladı? Rasulullah o konuda ne dedi? Nasıl amel etti? Nasıl uyguladı? Mutlak surette bunu bilmek zorundayız. Çünkü Allah'ın Rasulü dinde temeldir. Onu diskalifiye ederek, onu ve onun anlayışını görmezden gelerek ne iman mümkündür, ne de müs-lümanlık. Bu dinin hangi konusu olursa olsun mutlaka ona müracaat etmek zorundayız. İşte Rasulullah efendimizin adının, şanının yücel-tilmesini böyle anlıyoruz.

Demek ki Allah'a göre, Allah'ın kitabına göre Rasulullah Efen-dimiz Kur'an'ın beyân edicisi, açıklayıcısıdır. Öyleyse pek tabiidir ki onun hükümlerinin, beyânlarının da aynen kitabın hükümleri gibi ol-ması gerekecektir. Yani Rasulullah efendimizin hükümleri de aynen kitabın hükümleri gibi din olacak, ya da dinde insanlar için bağlayıcı olacaktır. Eğer açıklayıcının hükümleri, beyânları, açıklamaları insan-lar için bağlayıcı değilse, eğer onun da bir başka açıklayıcıya ihtiyacı varsa, o zaman her birerimize ayrı ayrı beyân vazifesinin verildiğini kabul etmek zorunda kalacağız ki, buna da Kur'an'dan delil istemek zorundayız. Öyle değil mi? Kur'an'ın şehâdetiyle kendisine kitabın âyetleri konusunda beyân görevi ve yetkisi verilmiş bir peygamberin beyânlarını kabul etmeyenler ne hakla insanları bu konudaki kendi beyânlarını kabul etmeye çağırıyorlar? Yoksa bu adamlar kendilerinin peygamberden daha üstün olduklarını mı iddia etmeye çalışıyorlar? Peygambere verilmemiş bir yetkinin kendilerine verildiğini mi demeye çalışıyorlar? Öyle değil mi? Bu konuda, Kur'an'ın âyetlerini açıklama konusunda bugün bizim peygambere ihtiyacımız yoktur, biz kendimiz açıklarız diyorsak, o zaman bu âyet peygambere değil, bize hitap etmeliydi. Bu görevi ben peygambere değil, size verdim, demeliydi Allah. Kitabın beyân edicileri sizlersiniz, bırakın peygamberin açıklama-larını, siz kendiniz açıklayın, kendiniz beyân edin demeliydi. Bakma-yın sizler peygamberin anlayışlarına, siz kendiniz salt akıllarınızla ne anladıysanız, nasıl anladıysanız öylece yaşayın demeliydi Rabbimiz. Ama bakın âyetler hiç de öyle demiyor. Bu görev size değil, peygam-bere verildi deniyor. Bırakın sizler nasıl anladığınızı da, sürekli benim kontrolümde, benim bilgilendirmem altında bulunan peygamberinizin nasıl anladığına bakın deniyor.

Günümüzde insanlardan kimilerinin; bize Kur'an yeter, dinimizi yaşamak için bizim Allah'ın kitabından başka bir şeye ihtiyacımız yoktur. Kur'an'ı da salt aklımızla anlayabiliriz. Kur'an'ı anlayabilmek için ne sünnete, ne de başka bir kaynağa ihtiyacımız yoktur diyerek, Ra-sulullah'ı ve sünnetini silerek, kendilerince bir din icat etmeye çalışı-yorlar. Rasulullah'ın Kur'an konusundaki anlayışını ve uygulamalarını, yeryüzünün en hayırlı nesli olan onun pırlanta ashabının, onlardan sonra gelen tabiinin, tebeu tabiinin, müctehid imamlarımızın ve değerli seleflerimizin Kur'anla ilgili anlayışlarının tümünü yok farz ederek, onarın tümünün üzerine bir çizgi çekerek kendilerince bir din, bir kitap ihdas etmeye çalıştıklarına şahit oluyoruz. Tarihin önceki dönemle-rinde de aynı iddiayı ortaya atanlar olmuştur. Kur'anla alâkalı keyfî yorumlarına izin vermediği için ısrarla sünneti silmeye çalışanlar eksik olmamıştır. Çünkü, bu adamlar kesinlikle biliyorlar ki, İslam toplu-munda sünnet dediğimiz Rasulullah efendimizin sözleri, fiilleri ve takrirleri üzerine kurulan bu son derece sağlam yapı var olduğu sürece din konusunda, Kur'an konusunda ortaya atılabilecek hiçbir düşünce, hiçbir yorum, hiçbir akım, hiçbir felsefe müslümanlar tarafından kabul görmeyecek, hiçbir fitne başarıya ulaşamayacaktır.

Esasen bu iddiaların altında akılcılık, rasyonalizm yatmaktadır. Yani Kur'an'ı anlamak için yalnızca akıl yeter, bunun dışında ne sünnete, ne de başka bir kaynağa ihtiyaç yoktur iddiası yatmaktadır. Aklı peygamberin anlayışının önüne geçirmek istiyorlar. Kur'an'la alâkalı peygamberin anlayışını, yorumunu diskalifiye ederek, onu kendi akılları ve keyiflerince yorumlayarak arzularına teslim bir din yaşamak istiyorlar. Yani Kur'an'ı, peygamberin kitabı, peygambere gelen kitap, peygamberin anlayıp yaşadığı, peygamberin uygulayıp örneklediği bir kitap olmaktan çıkarıp kendilerince anlamak istiyorlar. Çünkü Kur'-an'ı peygamberin kitabı, peygamberin anlayıp yorumladığı bir kitap olarak kabul edip peygambere bağımlı anlamaya çalıştıkları zaman düşüncelerine, anlayışlarına peygamberî bir sınır gelecektir. O zaman hayatlarına yasaklar gelecek, onun anlayışının dışına çıkamayacaklar ve daha bir müslümanca yaşamak zorunda kalacaklar. Ama peygam-beri ve peygamberin sünnetini, peygamberin anlayışını, peygamberin uygulamalarını diskalifiye ederek Kur'an'ı peygambere bağımlı olma-dan anlamaya çalıştılar mı, kendi istedikleri gibi âyetleri yorumlama imkanları olacak, kendi arzularına göre onu anlamaya yol bulmuş olacaklar. İşte peygamberi ve onun sünnetini silmek isteyenlerin tek derdi budur. İstiyorlar ki ben benim kitabımdan bunu anladım. Benim kitapta bunlar var. Ben böyle anladım, beni başkası bağlamaz, diyecekler ve keyiflerine uygun bir hayat yaşama imkânı bulabilecekler.

Yani kendilerine ait kitapları olsun istiyorlar adamlar. Kendi nanelerine izin verecek, kendi keyiflerine ruhsat çıkaracak, kendilerine tâbi, kendilerine özgü kitapları olsun istiyorlar. Müddessir sûresinde Rabbimiz bu hususu şöyle anlatır:

"Hayır; onlardan her biri kendilerine önüne açı-lıvermiş sahifeler verilmesini isterler."
(Müddessir 52)

Hayır hayır, bunların derdi her birerinin önüne açılmış sahi-feleri, kitapları olsun isterler. Hepsinin kendilerine mahsus kitapları ol-sun isterler. Yâni bunlar hepsi peygamber olsun isterler. Hepsine ayrı ayrı birer kitap verilsin, hepsinin kendilerine mahsus kitapları olsun isterler. Hepsi kendilerinin özel kitapları olsun ve hepsi de kendi ki-taplarına bakarak Allah'ın istediği budur! Allah'ın muradı budur! Benim kitapta böyle deniyor! Ben bunu kitabımdan böyle anladım! demek isterler. Dolayısıyla benim anlayışım doğrudur! Benim düşün-cem, benim metodum, benim dinim, benim yaşadığım hayat doğrudur! Kesin doğrudur! diyecekler, hiç kimseye bağımlı olmayacaklar, Allah'ın kitabını istedikleri gibi yorumlayacaklar ve keyiflerine geldiği gibi bir din yaşayacaklar.

Halbuki bu kitap önce Resûlullah Efendimize gelmiştir. Bu kitabın ilk muhatabı odur. Bu kitabı ilk anlayan ve pratik hayatında uygulayan peygamber ve onun

ashâbıdır. Şimdi onun bir âyetle alâkalı anlayışı, uygulaması bilinmeden salt aklımızla anlayabileceğimizi nasıl iddia edebiliriz? Değil Kur’an, insanların sözleri için bile bu geçerlidir. böyledir. Faraza bir şairin yazdığı bir şiir var. Adamın şiirini on kişi yorumluyor, o kendine yorumluyor, öbürü kendine göre, beriki kendine göre yorumluyor ve hepsi de iddia ediyor ki bu şiirinde şair bunu demek istemiştir. Üstelik de hepsinin yorumu farklı, ama hepsi de iddia ediyor ki şair burada şunu demek istemiştir. Halbuki şairin farklı bir demek istediği vardır elbette. Belki onlardan, o yorumlardan birine uygundur, belki onlardan birine uygunluğu yüzde şu kadardır da, ama şairin demek istediği daha farklıdır.

Hani adamın biri evine soba kurmuş ve altını şöyle yarım metre kadar yerden tuğlayla yükseltmiş. Adamın evine gelen bir grup misafir tartışıyorlarmış, yahu niye böyle bu soba diye. Acaba neden tuğlayla sobanın altı yarım metre yukarıya kaldırılmış? Bunun sebebi n’ola ki acaba? Biri diyormuş ki, herhalde süs olsun diye böyle yapmış. Öbürü diyormuş, yok ya tehlikeden dolayı, zeminde yangın filan olmasın diye yükseltmiş. Bir diğeri, galiba tuğla ısınınca daha fazla ısı versin diye. Sonunda demişler ki, bırakalım şu tartışmayı da en iyisi ev sahibine soruverelim. Sormuşlar, adam der ki; pazar günü kurmuştum sobayı, aceleye denk geldi de bir yarım boru eksik olunca altını böyle yükseltiverdim mecburen. Bakın hiçbirinin dediği değil. İşte Kur'an’a vukûfiyet de böyledir.

Öyleyse bilelim ki, sünnet ve onun bir parçası olan hadisler, Kur'an’ın anlaşılmasında temel kriterdir, ölçüdür, bilirkişidir. Onsuz Kur'an’ı anlamamız mümkün değildir. Mesela salât sünnetsiz biline-mez. Sünnetsiz bir salât sadece mücerret duadan ibarettir. Rasulullah efendimizin sünnetine müracaat edince tekbirle başlayan, rükûsu, sücûdu olan, kıyamı kıraati olan ve sonunda selamla biten bir manzume olarak anlama imkanını buluruz namazı. Demek ki sünnetsiz, Rasu-lullahın anlayışına baş vurmadan anlaşılan Kur’an bizim kendi key-fimize göre bir Kur’an anlayışıdır ki Rasulullah Efendimizin bir hadislerinin beyanıyla: ***“Kur’an kişinin lehinde ve aleyhinde hüccettir”*** ifadesiyle o zaman bu anlayış bizim aleyhimizde bir delildir. Eğer öyle salt aklımızla, kendi hevâ ve heveslerimizle değil de Kur'an’ı sünnetle beraber anlarsak, sünnet önderliğinde anlamaya çalışırsak o zaman da Kur’an bizim lehimize bir delil olacaktır. Sünnetli Kur’an lehimize delilken, sünnetsiz Kur’an da aleyhimize delildir.

"Rasûlullah, Allah’ın kitabından Cibril’in kendisine öğrettiği miktarda tefsir ederdi."
(Tefsir-i İbni Kesir)

Bunun mânâsı, gerekli olanların bizzat Allah’ın dilemesi ve öğretmesi ile peygamber (as) tarafından açıklanmasıdır. Zaten bunun için Rasûlullah’ın

açıklamalarına müracaat etmek zorundayız. Aksini iddia Allah'ın muradının aksidir. Mütearrif bin Şihhir şöyle der:

"Vallahi biz Kur'an-ı Kerîm'in bir mukabili oldu-ğunu söylemiyoruz ama, Kur'an'ı her bakımdan bizden daha iyi bilen Peygamberin olduğun söylüyoruz."

Tabii bu konuda yetki devri, bizzat bu yetkiyi devreden Rabbi-mizin kitabında mevcutsa o zaman bu konuda başka söz söylemenin anlamı yoktur. İşte size Nahl sûresindeki âyetleri okudum. Daha geniş bilgi almak istiyorsanız; (Bakara: 127,129,151, Âl-i İmrân: 31,32,-164, Cum'a: 2, Ahzâb: 21,36 A'râf: 157 Haşr: 7 Nisâ: 59, 61,64,65,-80,105 Şûrâ: 15 Nûr: 51 Fetih: 10 Muhammed: 33) âyetlerine bakabilirsiniz.

C- Kur'an'ı anlamak için müracaat edilecek üçüncü kaynak sahâbe-i kirâm efendilerimizdir.

Kur'an'ı anlayabilmek için Rasulullah efendimizin mübarek ashabının sünnetine, anlayışına, yorumuna, uygulamalarına başvurmak zorundayız. Çünkü Rasulullah efendimizin muhterem ashabı bizzat Allah tarafından tezkiye edilmiştir.

«

"İyilik yarışında önceliği kazanan Muhacirler ve Ensar ile, onlara güzelce uyanlardan Allah hoşnut olmuştur, onlar da Allah'tan hoşnutturlar. Allah onlara, içinde temelli ve ebedî kalacakları, içlerinden ırmaklar akan cennetler hazırlamıştır; işte büyük kurtuluş budur."

(Tevbe 100)

İyilik yarışında, takva yarışında, Allah'a kulluk ve Rasulullah'a ittiba konusunda en önde giden, bu ümmetin en bereketli dönemini, kuşluk vaktini idrak eden sahâbe-i kirâm efendilerimizden ve güzellikle onların yolunu tâkip edip, onların yollarına, sünnetlerine, anlayışlarına uyanlardan razı olduğunu ve onların kurtulduklarını haber veriyor Rabbimiz.

Rasûlullah efendimiz de bir hadislerinde pırlanta ashabını şöyle tezkiye eder:

"Ümmetimin en hayırlıları benim aralarında pey-amber olarak gönderildiğim bu nesildir. Sonra onlardan sonra gelecek olanlar, sonra onlardan sonra gelecek olanlar..

Râvî diyor ki, üçüncü nesil zikredildi mi, edilmedi mi? bunu en iyi bilen Allah'tır. Sonra şöyle buyurdu:

“Sonra onların yerine şişmanlığı seven ve şahitlik etmeleri istenmeden önce şahitliğe koşan bir topluluk gelecektir.”
Müslim, Fezâilüs -Sahâbe 214)

Abdullah Bin Ömer efendimiz de -Allah onlardan razı olsun- der ki:

“Her kim birilerine uymak isterse Muhammed (as)-ın ashabına uymaya baksın. Çünkü onlar bu ümmetin en hayırlıları idi. Kalpleri en iyi, ilimleri en derin, buna karşılık kendilerini gereksiz külfete sokmaktan en uzak kimselerdi. Rabbimizin peygamberinin sohbetine seçtiği bir topluluktu onlar. Kâbe’nin Rabbi olan Allah hakkı için onlar dosdoğru bir hidâyet üzere yürüyorlardı.”

Kur’an’ı anlama, yorumlama ve pratik hayatta yaşama noktasında sahabenin sünneti, sahabenin anlayışı ve uygulamaları da bizim için başvurulacak örnektir. Çünkü sahâbe-i kirâm efendilerimiz peygamberle birlik düşünülmesi gereken bir gerçektir. Biz biliyoruz ki sahâbesiz bir peygamber düşünülemez. Zira bu din tek başına yaşanılacak bir din değildir. Sünnetullah gereği Allah bu dini ferde göndermemiştir. Bu Hz. Adem’den bu yana hep böyle olagelmiştir. Peygamber vasıtasıyla topluma gönderilen din, toplumun içinden odak nokta olarak seçilen peygamber tarafından topluma ulaştırılmış, peygamberle beraber o toplum tarafından anlaşılmış ve yaşanmıştır. Allah’ın Resulü din olarak kendisine gönderilen mesajı fert olarak kendisine yansıyan yönüyle aynen uygulamış ve aynen ashabına da uygulatmıştır. Böylece sürekli Allah kontrolünde bir beşer olarak peygamberin uyguladığı ve uygulattığı dinin, sahâbe neslinde kıyamete kadar tüm insanlığa örnek olacak bir biçimde tezâhür ettiğini, yaşanır, yapılabilir hale geldiğini görüyoruz.

Öyleyse sahâbe dinde bizim için en büyük örnektir. Zira sahâbe dönemi sorularına binaen, problemlerine binaen vahiy gelen bir topluluktur. Kur’an onların arasında indi ve tamamlandı. Din onların hayatında tekemmül etti. Dinin anlaşılması, âyetlerin anlaşılması ve din adına ortaya çıkan ihtilâfların çözüme ulaştırılması o dönemin sosyal hayatının bilinmesini gerektirir. Bu bilinmeden âyetin tamamen anlaşılması mümkün değildir. Çünkü o âyet kim hakkında geldi? Ne yaptı da geldi? Sonunda ne oldu? Bunlar bilinmeden âyetin anlaşıl-ması mümkün değildir. İşte sahâbenin bizim hayatımızdaki, bizim dinimizdeki önemi burada ortaya çıkmaktadır. Zira sahâbe rey ve ic-ihadın temel unsuru olan lügatin esasını, vâzıını, Arap âdetlerini, Kur’-n’ın indiği dönemdeki yahudi ve hıristiyanların sosyal durumlarını, nü-ûl sebeplerini çok iyi biliyordu. Onun içindir ki sahâbenin âlimlerinden Abdullah İbni Mes’ud efendimiz der ki:

"Vallahi Kur'an'da inen herhangi bir âyetin nerede, ne zaman, kimin hakkında ve hangi konuda indiğini ben biliyorum."

Eğer varsa içinizde ben bunu ondan daha iyi bilirim diyen bir babayiğit o zaman ona bir sözüm yoktur. O halde sahâbe din konusunda, dinin anlaşılması, Kur'an'ın anlaşılması konusunda kendilerine müracaat edilmesi gerek ikinci kaynaktır. İhtilâf konularında da sahâbenin sünnetine müracaat etmek zorundayız.

Sonra tâbiîn, tebe-i tâbiîn döneminden günümüze gelinceye kadar Kur'an konusunda söz söyleme yetkisinde olan tüm selef âlimlerimizin anlayışlarına müracaat ederek Kur'an'ı anlamaya çalışacağız.

Acaba Kur'an-ı Kerîm'i herkes anlayabilir mi? Yoksa onu sadece birtakım büyük zâtlar mı anlar?

Hamd olsun O Allah'a ki kulu Muhammed'e eğri bir taraf bırakmadığı dosdoğru kitabı indirmiştir.
(Kehf 1)

Rabbimizin elçisine indirdiği bu kitap eğri büğrülüğü olmayan bir kitaptır. Bu kitapta her hangi bir tenâkuz, bir çelişki, bir uyumsuzluk, bir münâsebetsizlik yoktur. Onda insanların anlayamayacağı, şaşkınlığa düşerek bocalayacakları bir karışıklık, bir bulanıklık, bir tutarsızlık yoktur. Ne dediği, ne istediği belli olmayan bir kitap değildir. Bu kitap her sınıf ve her dönem insanlığının anlayabileceği doğruluk-ta, netlikte ve berraklıkta bir kitaptır. Sadece belli sayıda ve belli sınıf insanların anlayabilecekleri, diğerlerinin anlayamayarak bocalaya-cakları, içinden çıkamayarak sapıtacakları bir kitap değildir bu kitap. Bir açıdan doğru, bir başka açıdan eğri büğrü değildir. Birilerine göre doğru, bir başkalarına göre ise eğri büğrü değildir. Âyetlerinde, ya-salarında, hükümlerinde hiç bir tenakuz yoktur. Tüm diğer kitaplardan üstün, arınmış, insan eli değmemiş bir kitaptır bu. Bu konuda birkaç yanlış anlayıştan da söz etmek isterim:

Müslümanlardan büyük bir çoğunluk şöyle inanıyorlar: Efendim, Kur'an gibi yüce bir kitabı bizim anlamamız mümkün değildir. Biz kim, bu Allah kelâmını anlamak kim? Bu kitabı ancak büyük zâtlar anlar. Bizler bu Allah kitabını elimize almaya bile lâyık insanlar değiliz diyerek Allah'ın kitabına karşı bir ürkeklik taşımaktadırlar.

Bakara sûresinin 104. âyetinde yahudilerin "Râinâ ya Resû-lallah" dedikleri anlatılmıştı. Yahudiler bu kelimeyi kullanırlarken; Ey peygamber, biz senin ne dediğini anlayamıyoruz. Biz senin okuduğun bu kitabın âyetlerini anlamaktan uzağız demeye getiriyorlardı. Biz sürüleriz demeye getiriyorlardı da Allah buyurdu ki; Ey müslümanlar! Sakın sizler bu yahudiler gibi olmayın! Sizler

Peygamber karşısında sürüler kesilmeyin! Dinleyin! Söze iyice kulak verin! Peygamberin sözleri, peygamberin benden getirip sizlere duyurduğu bu mesaj anlaşılmayacak bir mesaj değildir. O mesaj karşısında sürüler kesilmeyip iyice dinlerseniz, kulak verirseniz mutlaka onu anlayacaksınız bu-yurulmaktadır. Sakın sizler o yahudiler gibi olmayın ve onların kullan-dıkları bu başka mânâlara çekilebilecek kelimeleri kullanmayın! Buyu-ruyordu Rabbimiz.

Rabbimiz kitabındaki bu ve benzeri âyetleriyle biz Müslüman-ların kitap ve peygamber karşısında bu alçak yahudiler gibi sürüler kesilmememizi, bu kitabın âyetlerini ve bu peygamberin hadislerini anlayamayız diyerek peşin bir aptallığa düşmememizi emrediyor. Kitap ve peygamber karşısında sürüler kesilerek: Efendim biz kim bu kitabın âyetlerini anlamak kim? Biz nerede bu peygamberin hadislerini anlamak nerede? Onu ancak büyük zatlar anlar. Bizler onu okuyup anlamak şöyle dursun, hâşâ elimize almaya bile lâyık değiliz tavrında olanların alçak yahudiler olduğunu haber veriyor. Ey Müslümanlar, sizler böyle yapmayın! Kitap ve peygamber karşısında sürüler kesilmeyin! Dinleyin! Söze kulak verin! Kesinlikle bilesiniz ki ben kitabımı sizin anlayabileceğiniz ve yaşayabileceğiniz bir özellikte gönderdim. Ben peygamberimi sizin anlayabileceğiniz ve uygulayabileceğiniz, örnek alabileceğiniz bir özellikte gönderdim. Sakın bu konuda yahudiler gibi davranarak bana iftira etmeye kalkışmayın buyurmaktadır.

Tıpkı lânetlik Yahudiler gibi bugün kimi Müslümanlar, kendilerini bu kitabın sorumluluğundan kurtarabilmek için kendilerini aptal yerine, ahmak yerine koyuyorlar. Biz gerçekten senin ne demek istediğini, bu Kur’an’ın ne demek istediğini anlayamıyoruz ey peygamber diyorlar. Bunu anlayabilecek, kavrayabilecek zekâya, anlayışa, kavrayışa sahip olmadıklarını söylüyorlar. Allah korusun, bunu söyleyenler Allah’a iftira ediyorlar. Halbuki Allah sizin güç yetiremeyeceğiniz bir şey emretmedim, diyor. Bunlarsa hâşâ: Ya Rabbi bizim anlayamayacağımız, kavrayamayacağımız bir kitapla bizi sorumlu tutmuşsun di-yerek Allah’a iftira ediyorlar.

Çünkü Allah’ın kitabı apaçıktır. Mübîndir Kur’an. Çünkü bu Kur’an insanlar için indirilmiş bir kitaptır ve elbette onu anlayacak olanlar da insanlardır.

“Apaçık Kitaba andolsun ki, akledesiniz diye Kur’-an'ı Arapça okunan bir Kitap kılmışızdır.”

(Zuhruf 2,3)

Kitap apaçıktır. İmanı, hidâyeti, Allah yolunu, sırat-ı müstakimi apaçık ve net bir biçimde, herkesin anlayabileceği bir açıklık ve netlik için anlatan, ortaya koyan bir kitaptır bu kitap. İçinde insanla alâkalı, insan hayatıyla alâkalı apaçık âyetler bulunan ve insan hayatıyla alâkalı her şeyi açık açık beyan eden bir kitap. Herkesin anlayabileceği açıklıkta bir kitap. Hem de apaçık bir Arapça ile,

insanların konuştukları bir dil ile indirdi Allah onu. Kimse bu kitabın anlaşılmazlığını iddia edemez. Hiç kimse bu kitabın sorumluluğundan kendisini kurtaramaz. Hiç kimse; ben bu kitabı anlayamıyorum, ben bunu anlayamam deme hakkına sahip değildir. Allah, bu kitabı insanların konuştukları, bildikleri bir dille, Arapça olarak göndermiştir. Kuş diliyle, melek diliyle yahut da insanların anlayamayacakları bir dille değil, yeryüzünde konuşulan bir dille göndermiştir.

Öyleyse hiç kimsenin bu konuda Allah'a iftira etmeye hakkı yoktur. Çünkü indiği dönemde herkes anladı onu. Bir kadın olarak Hatice anamız anladı, mü'min oldu, küçük bir çocuk olan Hz. Ali efen-dimiz anladı, mü'min oldu, bir köle olan Hz. Zeyd anladı, mü'min oldu, Bilal anladı, mü'min oldu, orta yaşta bir insan olan Ebu Bekir efendimiz anladı, mü'min oldu. Velid Bin Muğıre, Ebu Cehil anladı, kâfir oldu. Toplumda bu Kur'an'ı anlamayan bir tek insan yoktu.

Onun içindir ki Mekkeliler Ebu Bekir'in okuduğu Kur'an'a engel olmaya çalışıyorlardı. Ey Ebu Bekir, buna asla izin veremeyiz, çünkü senin okuduğun Kur'an bizim çocuklarımızın kalplerine tesir ediyor diyorlardı. Abdullah Bin Mesu'd Rahmân sûresini Kâbe'nin avlusunda okuyunca, tüm müşrikler üzerine çullandılar ve öldüresiye dövdüler onu.

Evet nasıl ki o gün bu Kur'an'ı anlamayan yoksa bugün de herkes bunu anlamak zorundadır. Herkes bu kitabı anlayabileceği cinsten okumak zorundadır. Yâni bu kitaba iman eden anlaya anlaya iman edecek, inkâr eden de anlaya anlaya inkâr edecektir. Bunun başka bir yolu yoktur. Ve de kim bu kitabın anlaşılamayacağını iddia ederse Allah'a en büyük iftirayı yapmış olur.

Öyleyse bu kitap okunacaktır, ama anlayarak okunacaktır. Çünkü anlaşılacak bir açıklıktadır bu kitap. Kimse bu kitabın anlaşılmazlığını iddia edemez, hiç kimse bu kitabın sorumluluğundan kendisini kurtaramaz. Hiç kimse ben bu kitabı anlayamıyorum, ben bunu anlayamam deme hakkına sahip değildir. Çünkü Rabbimiz anlayasınız diye, hayatınızı bu kitapla düzenleyesiniz diye bu kitabı insanların konuştukları, bildikleri bir dille, Arapça olarak göndermiştir.

Değilse anlamadan okunan bir Kur'an'da, anlamadan iman edilen bir Kur'an'da hayır yoktur. Üzerinde düşünülmeden, ne dediği bilinmeden okunan bir Kur'an'a nasıl Kur'an diyebileceğiz de? Böyle reddedenler neyi red-dettiklerini söyleyebilecekler de? Hayata karışmayan, kalbe etki etmeyen bir kitaba nasıl Kur'an denebilecek de? Bana konuşmayan, bana bir şeyler söylemeyen, bana ümitler vermeyen, bana korkular sunmayan, bana şunu yap, bunu yapma demeyen bir Kur'an, Kur'an değildir. Bizler de bugün tıpkı o gün Rasûlullah'ı dinleyip de iman edenler gibi iman etmek zorundayız.

Bir grup müslüman, efendim Kur'an bir dönem anlaşılmış ve fıkha, fıkhî kalıplara dökülmüştür. Ecdat onu anlayıp fıkha dökmüştür. Bizim onlar gibi Kur'an'ı anlama imkânımız olmadığı gibi, anlama sorumluluğumuz da yoktur. Onun için biz, başka değil onların anlayışına tâbi olmak zorundayız. Binaenaleyh bugün Kur'an'ı yeniden anlamaya çalışmak yerine fıkıh okuyalım. Kur'an'ı da anlamak ve uygulamak üzere değil, ibâdet kastıyla okumalıyız diyorlar. Ve böylece tamamen geçmişe teslim olmamız gerektiğini iddia ediyorlar.

Bir başka grup müslüman da, bunların tamamen zıddına, efendim geçmiştekilerin anlayışı bizi bağlamaz. Onlar bizim için ayak bağıdır. Geç-miştekilerin, Rasulullah'ın, sahâbenin, tâbiînin ve mücte-hid imamların Kur'an'ı nasıl anladıkları, nasıl uyguladıkları bizi hiç mi hiç ilgilendirmez. Onların anlayışları kendilerini ve kendi dönemlerini ilgilendirir. Bizler onlara hiç bakmaksızın salt aklımızla Kur'an'ı anla-ak ve hayatımıza aktarmak zorundayız diyorlar.

Bu anlayışların ikisi de bâtıldır. Birisi ifrat, diğeri de tefrittir. Ne tümüyle kayıtsız şartsız geçmişe teslim, ne de tümüyle geçmişi silmek doğrudur. İşin doğrusu, bugün bizler de Allah'ın kitabını anlamaya çalışmak zorundayız. Ama bu işi yaparken de geçmişi silerek değil, bilâkis Allah'ın Resûlünden bugüne kadar Kur'an'la alâkalı, o âyetle alâkalı kim ne demişse, nasıl anlamışsa onlara da müracaat ederek bugün biz de anlayabildiğimiz kadarıyla Kur'an'ı anlamak zorundayız. Çünkü bu kitap, sadece onlara değil, bize de gelmiştir. Onların Müs-lümanlık adına bu kitaptan sorumlu oldukları kadar, bizler de so-rumluyuz. Onlardan kulluk isteyen Allah biz den de istemektedir.

Öyleyse bugün biz de okuyup anlamaya çalışacağız bu kitabı ama, bizden öncekileri silmeden. Vallahi eğer şu kitap sadece bana gelmiş olsaydı, ilk defa bana gelmiş olsaydı, Rabbim direk bunu bana göndermiş olsaydı o zaman kimseyi takmaz sadece onu kendim anlar ve anladığım gibi uygulardım. Ama bu kitap ilk defa bana gelmemiş. Benden önce de Rasulullah efendimizden bu yana her dönem bunu anlayanlar ve yaşayanlar olmuş. Öyleyse elbette ben ukalâlık etmeyerek benden öncekilerin anlayışlarına da müracaat etmeliyim.

Kur'an'ı anlayabilmek için Arapça bil-mek şart mıdır? Arapça bilmeyenler bu kita-bı anlayamazlar mı?

Bugün bazı Müslümanlar şöyle diyerek kendilerini bu kitabı okuma ve anlama sorumluluğundan kurtarmaya çalışıyorlar: Efendim, ben Arapça bilmiyorum. Böyle bir eğitim almadım, alamadım. Çok istedim ama İmam-Hatip ve İlâhiyatta okuyamadım. Bu durumda benim bu Kur'an'ı anlama, kavrama imkânım yoktur.

Siz ısrarla diyorsunuz ki ben müslümanım diyen herkesin bu kitabı okuma, anlama ve pratik hayatına aktarma mecburiyeti vardır. Peki şimdi anlayamayacağım bir şeyle beni nasıl sorumlu tutarsınız?

Bir kere bunu ben değil, Allah söylüyor. Allah, ben de müslü-manım, benim de bir kitabım var diyen herkese bu kitabını göndermiş ve herkesi bu kitabıyla sorumlu tutmuştur. Binaenaleyh eğer bir itirazınız varsa bunu bana değil, Allah'a yaparsınız. Allah'a mazeretinizi sunun ve deyin ki; ya Rabbi, bu nasıl bir iştir? Beni hem Arap bir anadan babadan dünyaya getirmedin, hem de böyle Arapça bir kitabı anlamakla sorumlu tuttun. Hem bu kitabı anlayacak kapasitede yaratmadın, hem de bu kitabın sorumluluğunu bana yükledin deyin. Ama bilesiniz ki sizi yaratan, sizi bu kitapla sorumlu kılan Allah sizin gücünüzü, kapasitenizi sizden daha iyi bilendir. Ben kullarıma onların takatlerinin yetme-yeceği bir yük yüklemedim diyendir.

Arap olmadığımız için, Arapça bilmediğimiz için ona asla ulaşamayız, onu asla anlayamayız diyorsunuz öyle mi? Peki Allah katında bu Arapların torpili nerden geliyor? Hayır hayır, Kur'an ve sünnet bilmeyi, Kur'an ve sünnet bilgisine ulaşmayı Arapça bilmeye bağlamaya gerek yoktur. Okuma yazma bilmemeye bağlamaya da gerek yoktur. Ona ulaşma, onu öğrenme çabasına niye bağlamıyoruz bunu? Yani sen kendi köşene çekilmişsin, Kur'an öğrenmeye hiç say'et-miyorsun ve birilerinin getirip sana Kur'an öğretmesini bekliyorsun. Sonra birileri zorla sana Kur'an getiriyor, sen bunu da reddediyor, yoo! İstemem! Bana Kur'an'ı getirmeyin! Benim ona ihtiyacım yok di-yorsun. Yâni benim elime Kur'an'ı vermeyin! Beni ona ulaştırmayın! Onu bana getirmeyin! Onun okumasını bana öğretmeyin! diyorsun. Yâni Kur'an'ı sana getirecek, okutacak, öğretecek, tanıtacak kimse-lerle de ilgi kurmuyorsun, sonra da bana soruyorsun, ben bu halimle bu kitabı öğrenebilir miyim? Ben Kur'an'ı anlayabilir miyim? Mümkün değil kardeş, sen kıyamete kadar bu kitabı öğrenemezsin! Kıyamete kadar bu kitabı anlayamazsın!

Öyle değil mi ama? Yani sen bu kitapla ilgi kurmaya yanaşma, bu kitabı öğrenmeye yönelme, ondan sonra da de ki; ben Arap olmadığım için, Arapça bilmediğim için bu kitabı anlayamıyorum, benim suçum ne? Eğer Allah sana hayat programı olarak bu kitabı göndermiş, bu kitabın istediği biçimde bir hayat yaşaman gerekir demiş, ama beri tarafta senin dediğin gibi senin için bu kitabı öğrenme yollarını da kapatmışsa o zaman -hâşâ- zalim olan O'dur, bana ne bundan? Yani bu durumda, Allah ya sana bu kitabı anlayacaksın, bu kitabın tarif ettiği bir hayatı yaşayacaksın dememiştir, ya da senin bu kitaba ulaşma yollarını kapatmamıştır. Bunun ikisi birden mümkün değildir kardeş. Eğer sen diyorsan ki bu kitaba ulaşma yolları bana kapalıdır, o zaman ben derim ki, bu senin ve Allah'ın bileceği bir iştir, bana sormana gerek yoktur. Şikâyetini arz edeceğin makam Allah'tır.

Böylece kolay yoldan kendilerini sorumluluktan kurtarma çabası içine giren bu insanlar şunu demek istiyorlar: Allah, bu kitabı Arapça bir kitap olarak göndermekle hâşâ Araplara torpil geçmiştir. Öyleyse bu kitabı Araplar kadar anlama imkânına sahip olan ben de torpilliyim bunu diyenlere göre. Öyle değil mi? Bunu diyenlere göre ben bu kitabı biraz biraz biliyor muyum? Öyleyse onlara göre ben de torpilliyim. Peki ben Arap değilim, benim torpilim nerden geliyor ya?

Yok yok, öyle değil mesele. Mesele şudur: Çalışan, gayret eden torpillidir. Eğer Allah bu kitabı anlama konusunda sana çalışma ve gayret etme imkanı vermedi de sadece bana verdiyse, sonra da ikimizi de aynı şeyle sorumlu tuttuysa, o zaman -hâşâ- bunu diyenler Allah zalimdir demeye getiriyorlar işi ki, bunu demeye bir müslüman olarak hiç kimsenin hakkı yoktur. Çünkü ben hiç böyle görmedim. Önemli olan fırsatta eşitliktir. Allah herkese bu konuda fırsat tanımıştır. Ama kimileri Allah'ın kendisine tanıdığı bu fırsatı değerlendirirken, kimileri de değerlendiremez. O zaman bu durumda suçlu kim? Allah mı? Hâşâ, sümme hâşâ. Kaldı ki işte örneklerini görüyoruz ki adam Arap oluvermekle de hemen Kur'an'ı anlar olmuyor. Öyle değil mi? Peygamberi görüvermekle insan müslüman oluvermiyordu. Bir Ebu Cehil'i, bir Ebu Leheb'i ne çabuk unuttun? Yemenden gelirdi, Sudandan, Anadolu'dan gelirdi müslüman olurdu da adam, ama burnunun dibinde bulunanlar iman etmezlerdi.

Öyleyse benim bildiğim Kur'an'ı anlamak için Arapça bilmek şart değildir. Kur'an'ı bilmek şarttır. Hattâ bunu Kur'an dışında da öğrenmek mümkündür. Mesela deveye bakarak, kuşlara nazar ederek, semaya, arza bakarak, dağlara, derelere giderek, başkalarına sorarak da öğrenebiliriz.Yeter ki biz öğrenmeye niyet edelim.

Kur'an'ı nasıl okumalıyız?

Okumak nedir, önce bu konuda bir açıklama yapalım. İslâm'ın okuma dediği eylem, dört âzanın işlev gördüğü eylemdir. Bir okuma eyleminde, göz görür, dil telâffuz eder, akıl tercüme eder, kalp de tavır alır. Göz görecek, dil harfleri mahrecinden çıkarıp telâffuz edecek, akıl okunan bölümü anlayıp, tercüme edip kalbe aktaracak, kalpte ona göre tavır alacak. Eğer bir okuma eyleminde bu dört âzadan birisi devre dışı kalmışsa İslâm buna okuma demiyor. Meselâ göz görür, dil telâffuz eder, ama okunan bölümüm anlaşılmadığı için akıl tercüme etmez ve kalbe aktarmazsa buna okuma denmez. Akıl okunan bölümü anlayıp, tercüme edip kalbe aktarmalı, kalpte ona göre bir tavır almalı ki buna okuma densin. Peki kalp nasıl tavır alır? Okunan âyetlerde eğer cehennem, azap, vaîd konuları gündeme gelmişse kalp korkar, titrer, ürperir. Eğer cennet, rahmet, nimet

konuları zikredilmiş-se kalp sevinir, coşar, taşar ve heyecandan kabına sığmaz bir hal alır. Eğer kâfirlerin, müşriklerin, ehl-i kitabın Allah'a iftiralarının gündeme geldiği âyetler okunuyorsa kalp saygıdan boyun büker, onlar adına Allah'tan özürler dileme makamında olur. Estağfirullah, ya Rabbi senin hakkında nasıl diyebildiler bunu? Nasıl cesaret edebildiler sana karşı bu iftiralara? Ya Rabbi ben o ahmaklar adına senden özür diliyorum, deme konumunda olur kalp. Tabii okunan âyetlerin mânâsı anlaşılmayınca kalbin bu tür tavırlar alması mümkün olmayacaktır.

Öyleyse okunan bölümün mânâsı mutlaka anlaşılmalıdır. Oku-nan bölümün mânâsını anlamadan mücerret okumak, Allah'ın istediği bir okumak değildir. Allah'ın istediği okuma kişinin gözü ile ilgi kur-duğu gerçeği, emir veya nehiy olarak aksettirmesidir. Yâni gördün ki bir kız açık saçıksa ona bakmaman gerektiği emrini kendine alacak-sın veya ona yardım etmen gerçeğini anlayacaksın. Yâni o gördüğün kişiyle bir ilgi kuracaksın. Yâni o gördüğün şeyle, gözünle okuduğun bölümle, âyetle bir ilgi kuracaksın. İşte okumak budur. Okumak oku-nan şeyle ilgi kurmaktır.

Ama öyle olmamış. İnsanlar Kur'an okumayı böyle anlamamışlar. Nasıl olmuş? Kur'an okumak denilmiş, tamam birisi mücerret tilâvet etmiş, yâni teyipcilik yapmış, okunan şeyle ilgi kurulmamış, ne olduğu, ne dendiği, ne istendiği anlaşılmaya ve gereği yerine getirilmeye çalışılmamış. Peygamberin kesin nehyine rağmen bu okuma şuradan aşağıya hiç intikal etmemiş, gırtlaktan aşağıya inmemiş, ama buradan yukarısında mest olunmuş, ayakkabı olunmuş, kendinden geçilmiş, güzel de okumuşlar kendilerince, ama bu Kur'an okuma olmamış. Halbuki Kur'an okumak, yâni meselâ okuduğun âyet senden namaz mı istedi veya senden şöyle bir hayat programına geçmeni mi öğütledi, hemen onunla ilgi kurarsan bu okumadır, değilse onun adına okuma denmeyecektir.

Bakın gerçek okumayı anlatırken bir hadislerinde Allah'ın Resûlü şöyle buyurur:

"Bir topluluk Allah'ın evlerinden birinde toplanır ve Allah'ın kitabını okurlarsa ve de okuduklarını kendi aralarında ders haline getirirlerse onların üzerine Allah'ın rahmet ve sekîneti iner."

Demek ki bizden istenen sadece mücerret okumak değil, okunanları ders haline getirip, aramızda müzakere edip okunan bölümü anlama ve yaşama kavgası içine girmektir. Eğer insanlar Kur'an'ı sadece okur, ama onu kendi aralarında ders haline getirmezler, okudukları âyetlerin ne anlama geldiğini, kendilerinden nasıl bir hayat is-tediğini anlamaya yanaşmazlarsa, okudukları âyetlerle hayatlarını dü-zenleme kavgası içine girmiyorlarsa kesinlikle bilelim ki buna okuma denmeyecektir.

Öyleyse zinhar anlamadan okumayacağız kitabı. Unutmayalım ki Allah'ın ne buyurduğunu, ne istediğini anlayarak okunacak bir tek âyet, anlamadan okunacak bin hatimden daha hayırlıdır. Unutmayalım ki okunan âyetlerin anlamını kavramaya çalışmıyor, kalp de okunan âyetlerin ortaya koyduğu mânâlar istikâmetinde bir tavır alıp etkilenmiyorsa, sadece dilin hareket etmesinin hiçbir mânâsı yoktur.

Çünkü Kur'an'ın okunmasından maksat tedebbürdür. Yâni düşünerek onun ne dediğini anlamaya çalışmak ve hayatı onunla düzenlemektir. Hz. Ali efendimiz buyurur ki:

"Anlamayarak yapılan ibâdette ve düşünülmeden gerçekleştirilen kıraatte hayır yoktur."

Zaten Allah'ın Resûlü bir hadislerinde kişinin okuduğu şeyle kalbinin irtibatının kesildiği ve okuduğu âyetlerden başka şeyler düşünmeye ve dikkati başka taraflara dağılmaya başladığı andan itibaren onun okumaya devamını menetmektedir. Çünkü bu bir roman, bir hikâye, alelâde bir insan sözü değil ki böyle bir durumda insan onunla ilişkisini sürdürebilsin.

Selef âlimlerimizin hepsi böyle düşünür, böyle inanırdı. Bakın Süleyman Ed - Dârâni:

"Anlamadığım ve kalp huzuruyla okumadığım âyetlerden sevap alacağımı ummuyorum. Ben bir âyeti okurum, sonra dört beş gece onunla meşgul olurum ve onu iyice anlamadan başka bir âyete geçmem." der.

Yine selef âlimlerimiz meselâ bir Bakara sûresini anlayabilmek için yıllarca üzerinde düşünmüşlerdir. Meselâ bir hatmi otuz senede bitirenler vardır.

Mâlik Bin Dinar der ki:

"Ey Kur'an okuyucuları! Ey ehli Kur'an olanlar! Okuduğunuz Kur'an sizin kalplerinize ne ekti ona bir bakın. Nasıl ki yağmur arzın baharı ise okuduğunuz Kur'an da mü'minin kalbinin baharıdır."

Katâde de der ki:

"Kur'an ile oturup kalkan ya kâr eder, ya da zarar eder."

Öyleyse Okuma = Anlama + başkasına anlatma + uygulama, yâni okunanı yaşama, okunanla hayatı düzenleme + samimiyettir diyebiliriz. Nitekim Allah'ın Resûlü kendisine gelen bir vahyi önce kendisi okur, kendisi öğrenir, eksiksiz

olarak onu hayatında uygular, son-ra da hiç beklemeden ve en küçük bir parçasını bile gizlemeden onu insanlara aktarırdı. Ve bu konuda da hasbî davranırdı. Onun kutlu yolunun yolcuları olarak bizler de böyle olacağız inşallah.

Unutmamalıyız ki, Kur'an "Karae" kökünden gelen bir kelimedir. Okunak anlamına. Demek ki bir şeyin, bir metnin, bir mesajın Kur'an olabilmesi için okunması gerekmektedir. Okunmayan şeye Kur'an denmez. Bir kitap ki eğer o okunmuyorsa, okunmak için değilse ona Kur'an denmeyecektir. Elimizdeki şu kitabı okumanın dışında nerede ve nasıl kullanırsak kullanalım buna Kur'an denmeyecektir. Okumak ise duyularla algılanan bir mesajın kişiye onu amele sevk etmek üzere bir şeyler söylemesi, görevler yüklemesi anlamına gelmektedir.

Kur'an'da ondan hakkıyla istifade edebilecek biçimde okumak konusunda şunlara dikkat çekilir:

1: Kur'an'ı ağır ağır okumalıyız.

Allah kelâmı üzerinde düşünmek ve murad-ı ilâhiyi iyice kavrayabilmek için ağır ağır okumak zorundayız. Kitabımızın Müzzemmil sûresinin beyânıyla "Tertîlâ" okumalıyız. Yâni yavaş yavaş, tertîl ile, mânâya nüfuz ederek, düşüne düşüne, tedebbürle, tefekkürle okumalıyız. Okuduğumuz, ilgi kurduğumuz âyetlerinde Rabbimiz tarafından bize neler dendiğini anlamak, kavramak, denenleri yaşamak üze-re, yapmak üzere okumalıyız. Allah diyor olarak ve Allah'ın dediklerini hayata hakim kılmak, hayatı onlarla düzenlemek üzere oku-malıyız. Hayatımı düzenlemek için ben bu kitaba muhtacım, ben sadece buna muhtacım, bundan başkasına asla muhtaç değilim diye okumalıyız. Başka çarem yok, ben bu kitapsız yaşayamam. Bu kitap olmadan ha-yatıma program yapamam. Bu kitabı tanımadan Allah'ın istediği kul-luğu yaşayamam. Bu kitap olmadan cennet yolunu bulamam. Yâni ben bunsuz çare bulamıyorum diyerek, çaresizlikten kıvranarak, çare-yi sadece bunda görerek okumalıyız. Çare bu kitaptadır diyerek oku-malıyız.

İşte tertîl'in mânâları bunlardır. Rabbimiz işte böyle okudu-ğunuz âyetlerin mânâlarını düşüne düşüne, âyetlerin bilincine ere ere, ne dediğimizin ne okuduğumuzun, Allah'tan hangi mesajları aldığımı-zın ve Allah'a hangi sözleri verdiğimizin farkına vara vara okumalıyız.

Yâni Allah'ın Resûlü bu kitabı nasıl okuduysa, hangi gayeyle, hangi niyetle okuduysa o şekilde okuyacak, okumanın şeklini, biçimini, zamanını, miktarını, sayısını, oranını, hedefini onun tayin buyurduğu biçimde tayin ede-

ceğiz. Biz biliyoruz ki Allah'ın Resûlü bu kitabı anlamadan sadece mücerret okumak için asla okumadı. Sadece bilgi olsun diye okumadı, okuduğu âyetler kalbine, hayatında indi Resû-lullah efendimizin.

Eğer okuma konusunda bir sayı vermemiz gerekirse, tıpkı sahâbe-i kirâm efendilerimizin yaptığı gibi bir okuyuşta on âyet okuyacağız, o on âyeti anlayıp uygulamadıkça öteki on âyete geçmeyeceğiz. Veyâ bir bölüm okuyacağız, o bölümü anlayıp, iman edip, amele dönüştürdükten sonra bir başka bölümü okumaya yöneleceğiz. Yine Resûlullah efendimiz Kur'an'ı baştan sona hatmetme konusunda en az yedi güne izin vermiştir. Yedi günden daha kısa sürede hatme izin vermemiştir. Eğer bir okuma zamanı belirlememiz gerekirse, tıpkı Re-sûlullah efendimizin yaptığı gibi gece yalnızken okuyacağız, Müddes-sir ve Müzzemmil'de anlatıldığı gibi gündüz de okuduğumuz bu âyet-lerin gündemini yaşayacak ve onu çevremize ilân edeceğiz.

2: Kur'an'ı başka bir maksatla değil, sadece Allah'a kulluk adına okumalıyız.

Kitabımızın ilk inen Alâk sûresi "oku" emriyle başladıktan son-ra, neyin okunacağı, ne adına okunacağı konusunda bilgi verir.

"Yaratan Rabbinin adıyla oku"

(Alâk 1)

Oku! Ama Rabbinin adıyla, Rabbin adına, Rabbin namına oku. Demek ki Rabbin adıyla, başında besmele çekilerek okunacak, Rab adına okunacak, Rab namına okunacak. Yâni her okuma, okuma sayılmayacaktır. Sadece Rabbin adıyla, Rab adına, Rab namına okunanlar okunma sayılacaktır. Rab adına, Rab namına olmayanlar Rabbin istediği bir okunma sayılmayacaktır. Hemen arkasından da; "Yaratıcı Rab" ifadesinin gelmesinden anlaşılıyor ki, sadece yaratıcı Rabten gelen, yaratıcı Rab adına okunacaktır. Yâni yaratıcı Rabtan gelen yaratıcı Rabbin rızasına götürücü olarak okunacaktır. Böylece Rabbimiz kendisini öteki sahte rablerden ayırıverdi. Demek ki yaratıcı Rabten gelmeyenleri, sahte rablerden gelenleri okumak, okumak sayılmayacak, onlardan bilgilenmek, bilgilenmek kabul edilmeyecektir. Yaratıcı Rabten gelen de sadece Rab adına, Rab hatırına, Rabbe kulluk için, Rabbin rızasına götürücü olarak okunacaktır. İşte gerçek okuma buymuş. Bunun dışındaki okumalara okumak denmeyecekmiş. Hele hele temeli materyalizme dayalı olan, okuyucularını Allahsızlığa götüren okumalar hiç okuma değildir tabii.

Allah'tan gelmeyen, vahye dayanmayan, hayata intibak imkânı olmayan, hayatta bir işe yaramayan, hayatta uygulanma imkânı, uygulanma alanı olmayan, yâni okuyandan amel istemeyen, okuyucusunu amele sevk etmeyen bir okuma, okuma değildir. Allah'ın rızasına götürücü olarak yarın mîzana konulacak cinsten olmayan bilgileri okumak Allah'ın istediği bir okumak değildir. Vahye

dayanmayan, sadece zanna dayanan bilgilere yönelmek nasıl boşsa, Allah'tan gelen bilgileri Allah adına, Allah namına, Allah'a götürücü bir niyetle değil de, başka maksatlarla okumak da boştur. Meselâ adam âyet okuyor, doktora adına. Hadis okuyor, diploma adına. Kur'an öğreniyor, sosyal bir statü adına. Tefsir okuyor, bilir desinler adına. Ferâiz öğreniyor paylaşım konusunda bana müracaat etsinler adına. Onunla yeryüzünde Allah'ın ferâiz yasalarını hakim kılmak adına değil, okuduklarını amele dönüştürmek adına değilse, bu da Allah'ın istediği bir okumak değildir. Yâni Allah'tan gelmeyen şeyleri okumak da okumak değildir, Allah'tan gelenleri Allah adına, Allah'a kulluk kastıyla, daha iyi bir Müslümanlık kastıyla değil de başka maksatlarla okumak da okumak değildir.

İmam Hatip okuluna ya da Kur'an kursuna okumaya giden gence soruyorum: Evlâdım niçin okuyorsun? Bu okula niye gidiyorsun? Çocuk diyor ki, amca adam olmak için okuyorum. O zaman diyorum ki ona: Peki yavrum baban o okulda okumuş mu? Hayır, diyor. O zaman baban o okulda okumamış diye adam olmamış mı? Yâni şimdi baban adam değil mi? deyince yavrucak başını eğiyor. Demek ki o okulda okuyan adam olmuyor. Demek ki adam olmak için değil, Müslüman olmak için okunur. Okumadaki temel hedef iyi bir Müslümanlık olmalıdır. Bu niyetle okuyan kişinin bu ameli, salih bir ameldir ve Allah tarafından değerlendirilmeye tâbi tutulacak bir ameldir. Ötekilerin tümü boştur.

Soruyorum delikanlıya: Kardeş, neden tıpta okuyorsun? Neden bir başka okul değil de tıp? Bu okulu tercih edişinde temel niyetin nedir? İyi bir Müslümanlık mı? Allah'ın dinine hizmet mi? Allah'ın dinini daha güzel öğrenip, daha güzel Müslümanlık sergileyebilmek mi? Yâni yaratıcı Rab adına, yaratıcı Rab namına mı? Yaratıcı Rabbin rızasını kazanmak için mi? Yoksa para için, sosyal bir statü elde etmek veya sağlık için mi? Delikanlı diyor ki, hem Allah için, hem de sağlığa hizmet için, insanlığa hizmet için. O zaman diyorum ki ona, kardeşim gerçekten niyetin Allah içinse, Allah adına sağlığa hizmet içinse, o zaman çöpçü olman daha evlâ değil mi? Eğer derdin Allah adına sağlığa hizmetse, belki çöpçü olman doktor olmandan daha evlâdır. Çünkü birisi hastaları iyileştirmeye çalışırken, ötekisi iyileri hastalıktan korumak için çırpınır. Sence hangisi daha önceliklidir diyorum, o da başını aşağıya eğiyor. Öyleyse okumadaki temel hedef sadece Allah için olmalıdır, kesinlikle başka şeyler araya karıştırılmamalıdır.

3: Kur'an'ı gece okuyacağız. Gece Kur'-an'la beraberlik kuracağız.

Kitabımızın Müzzemmil sûresinin beyânıyla Kur'an'ın anlaşılabileceği en uygun okuma zamanı gecedir.
"Şüphesiz, gece kalkışı daha tesirli ve o zaman okumak daha elverişlidir."

(Müzzemmil 6)

Rabbimiz elçisine buyuruyor ki; ey peygamberim, sana ağır bir söz nakledeceğiz; o halde sen de bu ağır sözü, bu ağırlığı olan, değeri olan sözü, hazmedebileceğin, kavrayabileceğin, özümseyebileceğin bir ortamda onunla ilgilen. Bir gece ortamında onunla ilgi kur, onu o ortamda okuyup öğrenmeye çalış. Çünkü gece kalkış, gece ayakta oluş, gece neşesi, gece neşatı, ya da gece uyanıklılığı hem kişinin oturumu, uykusuzluğu, uyanıklılığı, dikkati, hem de sözün kıyamı, sözün kıvamı için çok daha hoş, çok daha elverişli bir ortamdır.

Demek ki Kur'an'ı anlayabilmek için yapılacak iş, gece kalkıp Kur'an'la beraberlik kurmak, vahiyle ilgi kurmak, Allah'la diyalog kurmaktır. Yatsı namazını kıldıktan sonra hemen yatacağız, bir süre uyuduktan sonra kalkacağız, Kur'an'ı elimize alıp anlamak üzere ağır ağır, düşüne düşüne okuyacak, tüm benliğimizle, tüm himmet ve dikkatimizle mânâya nüfuz etmeye, murad-ı İlâhiyi kavramaya çalışacağız. Her gece yapamazsak bile hiç olmazsa bari kendimizin olduğu geceler erken yatmalıyız. Ama birilerine kiralanmışsak, birileri hayatımıza müdahil olmuşsa, birileri dünyamızı parsellemişse veya sayım var da içtimaa zorlamışlarsa bizi, o zaman da ne yapalım gardiyanlardan izin falan demediğimiz gecelerde birer ikişer kalkalım inşallah. Kalkalım ve Rabbimizin kitabıyla diyalog kuralım. Çünkü gece, anlamak için, kavramak için, uyanıklık için en hoş ortamdır.

Eğer Kur'an'ı anlamayı, Kur'an'ın esrarının bize de açılmasını, Kur'an'dan mesaj almayı, Rabbimizle konuşmayı ve Rabbimizin bize yol göstermesini istiyorsak, eğer neşem yerinde olsun, neşatım açık olsun, anlayışım, kavrayışım açılsın istiyorsak, eğer Allah'la beraberliğimizden zevk almak istiyorsak, çaresiz gece kalkacak ve Kur'an okuyacağız. Kesinlikle söyleyebilirim ki, şu kanalizasyonlardan kurtulup da, şu şeytan vahiylerinden yakamızı kurtarıp da biraz erken yatıp, gece kalkabilseydik, kalkıp Rabbimizin vahyiyle irtibata geçmeyi becerebilseydik, inanın hayatımız çok daha bereketli, işlerimiz çok daha verimli olacaktı. Kitabımızı çok daha güzel anlayacak ve onun istediği hayata yönelme imkânını bulmuş olacaktık.

Kitabımızın bu beyânlarından anlıyoruz ki gecenin bizim için çok büyük bir önemi vardır. Gece çok sakin bir ortamdır. Issız bir çöl-de gündüzün sükûneti yanında, gecenin sükûneti daha fazladır. Veya meselâ bir ormanda yazın bunaltıcı sıcağının altında, sesin soluğun kesildiği bir atmosferde, hayvanların bile kımıldanamadığı bir ortam-daki sessizlik bile, gecenin sükûneti yanında çok daha az kalır. Yani güneş varken insan hayatının devinimi, organizmanın algılaması, hücrelerin, sinirlerinin etkileşimi geceden daha farklıdır.

Öyleyse gece kalkacak ve ağır ağır, mânâya nüfuz ederek, tertîl ile Kur'an okuyacağız. Peki bu işi gündüze aktarma imkânı yok mu? Gündüz okusak olmaz mı bu kitabı? Hayır, çünkü gündüz işimiz var. Kooperatiflerimiz, dükkanlarımız, tezgahlarımız, araba işlerimiz, senet çek işlerimiz var. Gündüz bizi meşgul edenler, bizi zorlayanlar vardır. Dinimizi bozmak, hayatımızı bozmak, programı bozmak üzere zorlayanlar var. Gündüz farklı dertlerimiz, birilerinin bizim dünyamıza girmesi, bizi meşgul etmesi var.

Ama gece öyle değildir. Gece Rabbimizle daha bir baş başa olabiliyoruz. Aceleye gerek yoktur gece. Çünkü bizi bekleyen birileri yoktur, telefon yoktur, randevu yoktur, beklediğimiz yoktur, bekleyenlerimiz yoktur. Meselâ gündüz kişi namaz kılarken, zil çalacaktır, ders başlayacaktır, müşteri girecektir, tören vardır, iş vardır, aş vardır, yemek vardır diye hemen alelacele işi bitirivermeden yanadır ya insan. Ama gece öyle değildir, acele etmesine gerek yoktur. Telefon yok, trafik yok, karmaşa yok, randevu yok, sadece Allah'la beraberlik var. İşte gündüzün bozuk düzen programlarını hayra, hakka çevirebilmek için gece kalkacak ve vahiyle beraber olacağız. Yani gündüzümüz iyi olunca gecemizi Allah'a ayıralım değil, gündüzümüzün iyi olması için gecemizi Allah'a ayırmak zorundayız. Gece kalkıp vahiyle beraber olabilirsek bilelim ki gündüzümüz programsızlıktan kurtulacaktır.

Allah'ın Resulü Allah'tan kendisine gönderilen vahyi gece ken-disi okuyor, ona tabi oluyor ve kendi kendine bu vahyi tekrar ediyordu. Yâni Al-lah'ın Resulü her gece vahyi kendisine indirgiyordu. Şimdi ona emredilenin aynısıyla sorumlu olan bizlere soruyorum. Acaba her gece bize de vahiy geliyor mu? Her gündüz bize de vahiy geliyor mu? Biz de tıpkı Allah'ın Resulü gibi her gece ve her gündüz vahiyle beraber miyiz? Vahyin gözetiminde ve Kur'an'ın kontrolünde bir hayat yaşayabiliyor muyuz? Ya da isterseniz biraz farklı sorayım; Sizler şu anda, gecenizde, gündüzünüzde kimin vahyine tabisiniz? Kimden vahiy alıyor ve hayatınızı onunla düzenlemeye çalışıyorsunuz?

Diyeceksiniz ki Allah vahyinden başka vahiyler mi var ki onlardan beslenelim? Evet kitabımızın beyânıyla bir Rahmânın vahyi, bir de şeytanın vahyi vardır. Öyleyse bizler kimin vahyine teslim oluyoruz? Yoksa, gecemiz gündüzümüz hep başkalarının vahyine mi teslim olmuş? Yoksa biz başkalarının vahiylerinin kontrolünde bir hayat yaşıyoruz da, Müslümanız diye bir de kendi kendimizi mi aldatıyoruz? Yoksa Allah'tan başka şeytan vahiyleriyle meşgul olup da hayatımızı onlarla mı düzenlemeye kalkışıyoruz? Yoksa A.B.D den, Avrupa'dan, yahudi dünyadan, hıristiyan âlemden, Zerdüştlerden gelen vahiylere mi tâbi oluyoruz? Bu vahiyleri dinliyor da hayatımızı onlar kaynaklı düzenlemeye mi çalışıyoruz? Bunu çok iyi düşünmek ve anlamak zorundayız.

Başka çaremiz yok, her gün bize vahiy gelmelidir. Her gece, her gündüz biz Allah'ın vahyiyle beraber olmalıyız. Her gece ve gündüz bize Bakara, bize Âl-i İmrân, bize Nisâ, bize En'âm inmelidir. Her gece ve gündüz bu Allah vahyiyle beraber olmak zorundayız. Beraber olmak zorundayız ki, bu vahye uyabilelim. Bize her gece ve her gündüz vahiy gelmeli ki, hayatımızı onunla düzenleyebilelim. Allah vahyini tanımalıyız ki, gecemizi, gündüzümüzü, işimizi, aşımızı, hayatımızı onunla düzenleyebilelim. Değilse Allah vahyiyle ilgimizi kesersek Allah korusun o zaman şeytan vahiyleri gündeme gelir ki, onlarla hayatımızı düzenlemek zorunda kalırız.

Eğer hayatımızı düzenlemek üzere Allah'tan gelen vahiyler hayatımıza hakim olmazsa, eğer bu vahiyler bize inmeye devam et-mezse o zaman onlar bizim hayatımıza egemen olamaz ve biz onların egemenliği altında bir hayat yaşayamayız. Başka vahiyler bizim hayatımıza hakim olur ve biz başkalarının kulu kölesi olmaktan kendimizi hiç bir zaman kurtaramayız Allah korusun.

Haber peşinde olanlar bilsinler ki en büyük haber Kur'an'dır.

"De ki; o azîm bir haberdir"
(Sâd 67)

Önünde saygıyla eğilinmesi, durup dinlenilmesi gereken, insanların tümünü, zamanın tümünü, mekânın tümünü ilgilendiren bir haberdir Kur'an. Bizi ilgilendiren, hem bugünümüzü, hem yarınımızı, hem dünyamızı, hem de âhiretimizi ilgilendiren Kur'an'dan başka bir haber yoktur. Söyleyin Allah aşkına, kıyametten daha büyük, daha önemli bir haber olabilir mi? Olmaz değil mi? Yâni en büyük haber, azamet sahibi, önünde saygıyla eğilinmesi gereken, dehşeti, büyüklüğü kabul edilmesi gereken bir haber ancak Kur'andır, Kur'an haberleridir.

Bugün her hangi bir haber programı değil, dünyanın bütün haber şebekelerini meşgul edecek bir haber yayınlansa kaç gün sürer? Ya da kaç kişiyi ciddi ilgilendirir bu haber? En büyük haberler kaç kişiyi ilgilendirir? Veya ilgilenseler bile ne kadar süreyle ilgilendirir insanları? Kaç gün? Kaç ay? Kaç yıl ilgilendirir insanları? Bir yıl, elli yıl, yüz yıl. Öyle olmuş da nitekim sonunda unutulup gitmiş.

Ama bakıyoruz, Kur'an kıyamete kadar bütün insanları, bütün zamanları, bütün mekânları kapsayacak gerçekten azamet sahibi bir haber. Kur'an'ın bize verdiği haberler öyle azîm, öyle büyük ve önemli haberlerdir ki tüm insanları, tüm zamanları ilgilendiren haberlerdir. Ah! Keşke insanlar kendilerine lâzım olmayan haberler peşinde koşacaklarına gerçekten kendilerine lâzım olan haberlere yönelebilselerdi. İnsanlar keşke şu şeytan vahiyleriyle, şeytan

vahiylerinin haber programlarıyla ilgilendikleri kadar, Rab'lerinin haberleriyle ilgilenebilselerdi. Hacınızı da, hocanızı da bu şeytan vahiylerinden engelleyemiyoruz. Herkesin evinde şeytan vahiylerini alma aygıtları vardır. Ama şunu söyleyeyim: Kur'an'ın dışındaki haberlere ne kadar zaman ayırırsanız ayırın. Ama mutlaka Kur'an'a zaman ayırın! Beş saat Televizyon okuyor, üç saat gazete okuyor, bir saat tabelâları, levhaları, dükkan reklamlarını okuyoruz da Allah için biraz da Kur'an levhalarını, Kur'an tabelâlarını okumalı değil miyiz?

4: Okuduğumuz bu kitabın, ilgi kurduğumuz âyetlerin alelâde sözler değil, Allah sözü olduğunu, "Kavlen sagîlâ" ağır bir söz, ağırlığı olan, azameti olan bir vahiy olduğu-nu unutmayacağız.

Okuduğumuz bu kitabın alelâde bir insan sözü, peygamber sözü ya da melek sözü değil Allah sözü olduğunu unutmamalıyız. Kitabımızın bir âyetinin beyânıyla "Kavlen sagîlâ" "Ağır bir söz, ağırlığı olan bir sözdür bu Kur'an. Değer sözdür, değeri olan sözdür. Allah'ın sözü ağır sözdür, ağırlığı olan sözdür. Yani etkinliği olan sözdür Allah'ın sözü. Etkili olan, dinlenen, dinlenmesi gereken, herkesin durup dinlemesi gereken sözdür. Rabbimizin; "Yapın! Yapmayın! Kılın! Tutun! Sakının! İcra edin! dediği sözlerinin tamamı ağırlıklı sözlerdir. Dünyada böyle olduğu gibi, yarın âhirette de ağırlığı karşımıza sunulacak, çıkarılacak bir sözdür bu kitap. Öyle bir söz ki, karşılığı ağır. Öyle bir söz ki, mîzana konulunca ağır. Öyle bir söz ki, tartıya gelmez ağır. Öyle bir söz ki, tüm ölçüleri, tüm ağırlıkları Allah buna göre yapmıştır. Bu söze uygun olan ameller, eylemler ağırdır, bu söze uygun yapılan şeyler ağırdır ve değerlidir. Yani yarın mîzana konulanlar ağır mı, değil mi? Bununla ölçülecektir. Tüm amellerin, tüm kavillerin ölçümünde kriter olan söz budur.

Dünyada bir şeyler yaptınız, bir şeyler konuşup, bir şeyler ortaya koydunuz. Bunların ne değer ifade ettiği? Ne kadar bir ağırlık taşıdığı? Makbul mü, değil mi? olduğu konusunda kıstas olacak, kriter olacak söz Allah sözü olan kitaptır. Yarın tıpkı granit bir levha olarak bu kitap ikâme edilip ayağa kaldırılacak ve tüm ameller bununla ölçülecektir. Bu kitaba uygun olanlar değerli, ağır, ağırlıklı görülürken, uymayanlar da değersiz, ağırlıksız kabul edilecektir. Yani bu söz, bu kitap ağırlık ölçüm birimidir.

Öyleyse Kur'an'ı okurken Allah'la karşı karşıya olduğumuzu, Allah'la konuştuğumuzu unutmamalıyız. Çünkü Allah'a en yakın olan şey elbette O'nun kelâmıdır. Kelâmın sahibinin yüceliğini, yâni mütekellimin azametini bilerek Kur'an'ı okumalıyız. Yine okumak üzere Kur'an'ı elimize aldığımız zaman, onun mübelliği Hz. Muhammed aleyhisselâm ile beraber olduğumuzu da unutmayacağız. Kim ki Kur'-an okuyor, bilsin ki o, Rasulullah ile karşı karşıyadır. İbni Cerir der ki; "Kendisine Kur'an'ın ulaştığı kimse bizzat Muhammed (a.s)'ı görmüş gibidir." Meselâ bir elçi hükümdarın emrini bir valiye

ulaştırıyor. Bu emir o elçinin değil, hükümdarın emridir. Bizler de elçinin ulaştırdığı bu kitapla ilişkiye geçtiğimiz anda Rabbimizle muhatap olduğumuzun bilincinde olacak, sorumluluğumuzu fark edecek ve ona göre tavır alacağız.

Haşr sûresi bu hususu şöyle anlatır:

"Ey Muhammed! Eğer biz Kur'an'ı bir dağa indirmiş olsaydık, sen onun Allah korkusuyla baş eğerek parça parça olduğunu görürdün. Bu misâlleri, insanlar düşünsünler diye veriyoruz."

(Haşr 21)

Eğer bize indirilen bu kitap bir dağın üzerine indirilmiş olsaydı, o dağın, kitabın mütekellimi olan Allah'tan korkuyla paramparça olacağı, kitap karşısında böyle bir durum, böyle bir konum, böyle bir vaziyet alacağı anlatılıyor. Rabbinin kitabıyla, Rabbinin hitabıyla, Rab-binin emir ve nehiyleriyle karşı karşıya kalan o dağın Rabbine divan durarak, boyun bükerek; "buyur ya Rabbi! Emret ya Rabbi!" deme po-zisyonu içinde olacağı haber veriliyor. Göklerin ve yerin sahibini, tüm varlıkların yaratıcısının tanıyarak, kendisini var eden ve ayakta tutanı bilerek, O'nun huzurunda böyle bir teslimiyet göstereceği vurgula-nıyor. Yani dağın Rabbinin âyetlerini algılayarak böyle bir tepki vere-ceği haber veriliyor.

Aslında bir şeyin böyle paramparça olması için onun tüm hücrelerine etki edecek bir darbenin vurulması icap eder. Ve parçalanan şeyin de bu darbeyi algılayacak bir şuurda olması gerekir. Yani şuurlu bir etkileniş, algılanan bir şey karşısında tepki gösteriş söz konusu olmalıdır.

Dikkat ederseniz âyet-i kerimede bir inmeden söz ediyor Rab-bimiz. Eğer biz bu kitabı bir dağın üzerine indirmiş olsaydık. O zaman inmeyi bir tanımak zorundayız. Meselâ şimdi alalım şu Kur'an'ı, şu ya-kınımızdaki dağa götürelim ve dağın üzerine koyalım. Çok götürdük dağlara bu kitabı, ama hiçbir dağın böyle parçalandığını filan görmedik değil mi? Neden? Çünkü ona inme denmez. Bize de böyle inmediği için, biz de kitapla böyle bir diyaloga girmediğimiz için bize de etkili olamıyor kitap. Hayatımıza inmeli kitap. Mutfağımıza inmeli. Kazanmamıza harcamamıza inmeli. Gecemize gündüzümüze inmeli. Evimize dükkanımıza inmeli. Hayatımızın tümüne indirgemeliyiz bu kitabı. Adım atarken bile bu kitabın sorumluğu altında olduğumuzun bilincine ermeliyiz ki kitap bizim üzerimizde de etkili olabilsin. Değilse işte okuyoruz, tanıyoruz, ama ondan bağımsız bir hayat yaşadığımız, hayatımıza onu indirgemediğimiz, hayatımızı onunla düzenleme kavgası içine girmediğimiz sürece aynı etki bizde olmamaktadır.

İşte bu misâlleri insanlar için örnek veririz, belki onlar bunun üzerinde düşünürler, kafa yorarlar, anlarlar, değerlendirirler de bir netice çıkarırlar diye. Öyleyse Rabbimizin bize sunduğu bu misâl üzerinde ciddi ciddi düşünmemiz,

anlamamız ve ders çıkarmamız gerekecektir. Bileceğiz ki bu kitap bir dağ üzerine inmemiştir. Bu kitabın muhatabı bir dağ değildir. Bu emaneti, bu kulluk mükellefiyetini insan kabul etmiş, bu Kur'an insana indirilmiştir. Rasulullah efendimizin göğsüne indirilmiştir. İnsanlığa hidâyet rehberi olarak indirilmiştir. Öyleyse dağlara değil de bize indirilmiş olduğuna göre, bizim de tıpkı dağlar gibi bu kitap karşısında hâşyet duymamız gerekecektir. Çünkü rasgele birisinden gelmiş bir kitap, bir söz, bir yasa değildir bu Kur'-an. Bizi yoktan var eden, bu hayatı var eden, bizim sahibimiz, göklerin ve yerin sahibi olan Allah'ın kitabıdır bu kitap.

Öyleyse Rabbimizin bu emirnamesi karşısında derhal el pençe divan durarak; "Emret ya Rabbi! Buyur ya Rabbi! Sen ne istiyorsan! Sen ne buyuruyorsan! Sen nasıl istiyorsan ben aynen yerine getireceğim! Yap dediklerini yapacak, yasak dediklerinden kaçınacağım! Huzurunda bunun için varım! Emir ve nehiylerin karşısında boynum kıldan incedir!" pozisyonu içinde bulunmak zorundayız. Rabbimize ve kitabına karşı bir dağın takındığı, takınacağı tavrı takınmak zorundayız. Allah'ın âyetlerini okumak, öğrenmek, anlamak, duymak, hissetmek, sarsılmak, tavır almak zorundayız. Bütün azalarımızla mütesad-dî olmak zorundayız. Yani tüm azalarımız Allah'ın kitabından, Allah'ın buyruklarından etkilenmeli, şekillenmeli ve harekete geçmelidir. Allah'a saygımızdan, Allah'a haşyetimizden ötürü bu kitabı aracılığıyla O'ndan gelecek emir ve nehiylere mutlak bir teslimiyet içine girmeliyiz.

Çünkü Rabbimizin kitabı bu kadar azametli, bu kadar ağırlığı olan bir kitaptır. Mahlukât üzerinde bu kadar ağırlığı, bu kadar dehşeti olan, dağların bile azameti karşısında tahammül edemeyeceği, tuz buz olacağı bu kitap, tarih içinde insanlar üzerinde de öylesine inkılâplar, öylesine değişimler gerçekleştirmiştir ki, dağlar gibi toplumlar, dağlar gibi milletler bu kitap karşısında erimek zorunda kalmıştır. Bu kitap nice insanların, nice toplumların kayalar gibi katı kalplerini eritmiş, düşüncelerini değiştirmiş, alışılmış hayatlarını sarsmıştır. Cehalet içinde kıvranan nice nesilleri meleklerin üstüne çıkarmış, nice insanların ölü kalplerini diriltmiş, nicelerini hayata kavuşturmuş, nicelerini fıtratlarına döndürmüştür bu kitap.

Eğer Rabbimiz kelâmının azametini, seçtiği şu harfler, kelimeler ve seslerin kisvesi altına gizleyip öylece indirmemiş olsaydı, yerler, gökler, arş, kürsi O'nun kelâmının azametine asla tahammül edemez ve her şey helâk olurdu. Kendisinden çok daha büyük varlıkların bile tahammül edemeyecekleri Allah kelâmına insanın tahammül etmesi nasıl mümkün olabilir? Elhamdülillah ki Rabbimiz kelâmını ona tahammül edebileceğimiz bir kısım harf ve kelimelerin arkasına gizleyerek göndermiştir. O halde bu kitaptan istifade edebilmek için bu kelâmın azametini iyi anlayacak, gerek kelâmı, gerekse o kelâmın mütekellimini ta'zim ederek okumaya başlayacağız.

Unutmayacağız ki bu sözler, herhangi bir insan sözü değildir. Bu sözler gökleri, yeri, göktekileri ve yerdekileri yaratan, canlı cansız her şeyin sahibi ve maliki olan, her şeye egemen olan şânı yüce Allah'ın sözleridir. Bu kitabı okumak için eline alan kişi hem bedenini, hem de kalbini bu sözlerin sahibinin azametine hazırlamak zorundadır.

Rivâyet edilir ki, İkrime (r.a) efendimiz okumak için Kur'an'ı her eline alışında üç defa; ***"Hâzâ kitabu Rabbî"*** "Bu benim Rab-bimin kitabıdır" der ve Allah kelâmına muhatap olmanın heyecanıyla bayılırdı. İşte bu, kelâmı ve kelâmın sahibini ta'zimdir ve böyle yapanlar ancak bu kitaptan istifade edebileceklerdir.

5:Kitabın önüne hiçbir şeyi geçirmemeliyiz.

Ey iman edenler, Allah ve peygamberinin önüne geçmeyin. Allah'a karşı muttaki davranın; doğrusu Allah işitir ve bilir.

(Hucurât 1,2)

İman edenler, iman şerefiyle şereflenenler, kendilerini Allah güvencesinde hissedenler, Allah diniyle, Allah âyetleriyle emniyeti yaşayanlar, Allah'a kullukta güven bulanlar, Allah'la kendilerini emniyette bilenler, Allah ve Resûlünün en doğru, en güzel yolu gösterdiğine güvenenler Allah ve Resûlünün önüne geçmemelidirler. Allah ve Resûlünün önünde yürümemelidirler. Allah ve Resûlünün peşi sıra gitmelidirler. Allah ve Resûlüne sormadan, Allah ve Resûlünden izin almadan hiçbir şey yapmamalı, hiçbir karar vermemelidirler. Rabbimiz biz mü'minlerden bunu istiyor. Ukalâlık etmeyeceğiz. Kendi düşüncelerimizi, önyargılarımızı, başkalarının düşüncelerini Kitabın ve sünnetin önüne geçirmeyeceğiz. Gündemlerimizi kendimiz belirlemeye kalkışmayacağız. Hayatımızı Allah'ın kitabı ve Resûlünün sünneti belirle-yecek. Eğer gerçekten inanmışsak, gerçekten bu sözümüzde sami-miysek o zaman zinhar Allah ve Resûlünün önüne geçmemeliyiz. Allah ve resûlünün koyduğu kuralların, buyrukların, yasaların, kanunların, dinin, bizden istediği hayat programının önüne alternatif bir din, alternatif bir kanun, alternatif bir yol, alternatif bir değer yargısı koyarak onun önüne geçmemeliyiz.

Allah'ın kitabı ve resûlünün sünnetinin önüne geçmemek zorundayız. Allah ve Resûlü ne diyorsa öylece kabul etmek, öylece inanmak, öylece hayat sürmek zorundayız. Bu âyetin emriyle kendi hayatlarımızı bir sorgulayalım. Acaba bizler Müslüman'ız dediğimiz halde, Allah ve Resûlüne iman ediyoruz dediğimiz halde kendi bilgilerimizi, kendi anlayışlarımızı, kendi önyargılarımızı, kendi hevâ ve heveslerimizi Allah'ın kitabının ve Resûlünün sünnetinin önüne mi geçiriyoruz? Kitabın ve peygamberin önünde mi gidiyoruz? Kitaba ve peygambere danışmadan mı hayat yaşıyoruz? Acaba bizler şu anda ken-dimizi hayata etkin mi zannediyoruz? Acaba Allah'ın kitabına, Allah'ın peygamberine sormadan kendi kendimize hayat programı yapmaya mı çalışıyoruz? Ne

yapacağımızı, nasıl yaşayacağımızı, nasıl giyineceğimizi, çocuklarımızı nasıl ve nerede eğiteceğimizi, nerelerden kazanıp nerelerde harcayacağımızı, hangi meslekleri seçeceğimizi Allah ve Resûlüne sormadan kendi kendimize belirlemeye mi kalkışıyoruz? Yâni bizim hayat programlarımızı kim belirliyor? Çocuklarımızın mektebine, evimize, malımıza, dükkânımıza, tezgahımıza, düğünümüze, derneğimize, hukukumuza, eğitimimize, sosyal ve siyasal yapılanmalarımıza, gündüzümüze gecemize ilişkin programlarımızı kim yapıyor? Tüm bu programlarımızı Allah ve Resûlü mü belirliyor? Yoksa biz mi? Kitap sünnet mi belirliyor, yoksa bizim heveslerimiz mi? Hayatımızın kaçta kaçına kitap ve sünnet karışıyor, kaçta kaçına biz kendimiz, yahut da Zerdüşt karışıyor? Eğer nefislerimiz, arzularımız, heveslerimiz buyuruyor biz yapıyorsak, arzu ve hevâlarımız istiyor, biz yapıyor-sak, ya da Zerdüşt buyuruyor biz yapıyorsak, nefislerimizin ve Zerdüştlerin boş bırakıp gaflet ettikleri bölümü de Allah ve Resûlünün arzularıyla dolduruyorsak o zaman bile-lim ki biz de Allah ve Resûlünün önüne geçiyoruz demektir, Allah korusun.

Ne kendimiz bu kitabın ve peygamberin önüne geçeceğiz, ne de başkalarını, başka şeyleri, başka kitapları, başka sistemleri, baş-ka yasaları geçireceğiz. Ne bir oyun ve eğlenceyi, ne bir felsefi hare-keti, ne bir mal mülk hesabını, ne bir makam mansıp hedefini bu kitabın önüne geçireceğiz. Kitabın ve sünnetin önüne hiçbir şeyi geçir-meyeceğiz. Hayat felsefemizi, cemaat felsefemizi, hizipçiliğimizi, grupçuluğumuzu bir kenara bırakacağız, sadece Rabbim bana ne de-di? Resûlüm benden nasıl bir hayat istedi? Rabbimin istediği hayatı resûlüm bana nasıl örnekledi? diye Allah ve Resûlüne kulak vereceğiz. Şimdiye kadar elimizden düşürmediğimiz kitapları elimizden bir atacağız.

İşte gördük bu kitaplar bizi adam etmedi. Bizi bir noktaya götürmedi. Peygamberin önüne geçirdiğimiz şu kutsal şahsiyetleri de bir kenara bırakacağız. Bu kitabı ve peygamberin sünnetini elimize alacağız. Tüm varlığımızı, kalbimizi, gözümüzü, kulağımızı, düşüncemi-zi, amelimizi bu kitaba ve peygambere çevireceğiz. Tüm varlığımızla Allah'a ve Resûlüne yöneleceğiz. Her şeyimizi kitaba ve peygambere endeksli yapacağız. Kitapla düşüneceğiz, peygamberle yürüyeceğiz, tüm hayat problemlerimizi vahiyle çözümleyeceğiz. Vahiy kaynaklı bir hayat yaşayacağız. Hayat felsefemizi bir yerlerde oluşturup sonra da bunu vahye onaylattırmaktan vazgeçeceğiz. Kitabı ve sünneti merkep değil, rehber kabul edeceğiz.

İnsanı hedefe merkep de götürür, rehber de. Ama birisine teslim olunur öyle götürür, ötekisi teslim alınır öyle götürür. Bizler kitap ve sünneti merkep değil rehber kabul edecek, teslim almaya, akıl ver-meye, yol göstermeye kalkışmayacağız. Yâni düşüncemizi, inancımızı kitap ve sünnet dışı kaynak-lardan oluşturup onu vahye onaylattırmaya kalkışmayacağız. Tüm öncelikli

bilgilerimizi atıp vahye yönele-ceğiz. O ne dediyse, nasıl dediyse öylece kabul edip bir hayat yaşayacağız inşallah.

Çünkü yeryüzündeki tüm kitaplar, kitapçıklar, ister daha önce Allah'tan gelmiş, ama sonradan insanların tahrif ettikleri kitaplar olsun, isterse insanların kendi elleriyle Allah'ın indirdiği kitaplardan esinlenerek yazdıkları, oluşturdukları kitaplar olsun fark etmez, beşerin elinin değdiği, kaleminin işlediği hiçbir kitap bu kitabın yerine geçemeyecektir. Hiçbir kitap bu kitaptan öne alınamayacak, önde tutulamayacaktır. Ve yeryüzünde hiçbir lider, hiçbir önder de Hz. Muham-med'in (a.s) önüne geçemeyecektir. Hiçbir meşgale, hiçbir program, hiçbir uğraşı vahiyden öncelikli olamaz. Hele şu şu işlerimizi bir biti-relim, hele bir emekli olalım, hele ekonomik problemlerimizi bir hal-ledelim, hele şu okulu bir bitirelim, hele bir evlenelim de vahyi tanı-maya ondan sonra başlayalım diyemeyiz. Ne mesleğimizi, ne meşre-bimizi, ne partimizi, ne siyasal anlayışımızı vahyin önüne geçiremeyiz. Vahiy her şeyin önünde olmalıdır. Müslümanlığımız her şeyin önünde olmalıdır. Vahye dayalı Müslümanlığımız babalığımızın, kocalığımızın, evlâtlığımızın, siyasetçiliğimizin, tüccarlığımızın önünde olmalıdır.

Biz önce müslümanız, sonra babayız, önce müslümanız, son-ra kocayız, önce müslümanız, sonra tüccarız demeliyiz. Değilse ba-balığımızı Müslümanlığımızın önüne geçirirsek, çocuklarımızdan vahyin istemediği şeyleri isteyen tâgut bir baba olarak açığa çıkabiliriz Allah korusun. Evlâtlığımızı Müslümanlığımızın önüne geçirirsek, ebe-veynimizin her istediğini yaparak onları tanrılaştıran veya onların hiç bir dediğini yapmayarak onlara isyan bayrağını çeken bir evlât olarak açığa çıkabiliriz. Veya eğer siyasetçiliğimizi Müslümanlığımızın önüne geçirirsek, Allah'ın istemediği yasaların altına imza atan bir tâgut siya-setçi olarak açığa çıkabiliriz. Onun içindir ki vahyi, vahye dayalı Müslümanlığımızı ön plana alacak, her şeyimizi vahiy kaynaklı, vahiy endeksli yapacağız. Eğer gerçek hikmete, gerçek bilgiye ulaşmak isti-yorsak, eğer nîmet ehli olmak, hakîm olmak istiyorsak, yeryüzünde hiç bir varlığın ulaşamayacağı yaratılış bilgisine, Allah bilgisine, kulluk bilgisine ulaşmak istiyorsak, sürekli Hakîm olan Rabbimizden gelen bu kitapla beraber olmak zorundayız. Hikmetin, bilginin kaynağından gelen bu kitabı tanımak zorundayız. Hakîm olan Allah'ın hikmet dolu âyetlerine kulak vermek zorundayız. Tüm hayatımızda bu kitabı hareket noktası kabul etmek zorundayız. Değilse Allah'ın kitabından haberdar olmayan insanların cehaletten kurtulmaları kesinlikle mümkün değildir.

Dün de, bugün de, yarın da yeryüzünün en âlim insanları Müslümanlardır. Bu kitabı bilenler âlimdir, bu kitapla beraber olanlar bilgindir. Bu kitaptan haberdar olanlar hikmet sahibidirler. Kâfirler ve müşrikler yeryüzünün en cahil, en akılsız insanlarıdırlar. Çünkü gerçek bilgi vahiydir. Gerçek bilgi Allah'ın

bildirdiği bilgidir. Öyleyse ilim Müslüman'a aittir. Kur'an'ı ve sünneti tanıyan kişi, vahiyden haberdar olan kişi dünyanın en âlim kişisidir. Vahiyden habersiz yaşayan insanlar, hem dünyalarını, hem de âhiretlerini berbat etmiş cahil insanlardır.

Tüm dünya şahittir ki Kur'an'ın yeryüzünü şereflendirdiği ilk dönemde yeryüzünün en cahil toplumu Kur'an sayesinde yeryüzünün en âlimleri olmuştur. Dünyanın en bedevî insanlarını bu kitap dünyanın âlimleri, en hakimleri, en âdil yöneticileri, en örnek insanları yaptı. Sadece dünyanın değil âhiretin de en âlimi yaptı bu kitap onları. Öyleyse bunu, bu değişmez gerçeği tüm insanlığa ilân ederek diyorum ki; ey insanlar! Ey Allah kulları! Durumunuz, konumunuz, makamınız, koltuğunuz, renginiz, cinsiyetiniz, diplomanız, kariyeriniz, tahsiliniz, ne olursa olsun, gelin, Hakîm olan Allah'ın Hakîm olan kitabına yönelelim. Hikmete ulaşma yolumuz her zaman açıktır. Rabbimiz tüm kullarının önüne böyle bir rahmet kapısı açmıştır. Rabbimizin açtığı bu rahmet kapısından istifade etmesini bilelim ve yeryüzünde hiç bir kay-nağın sunamayacağı, hiç bir üniversitenin sağlayamayacağı, hiç bir müessesenin veremeyeceği en üstün bilgilerle, hikmet ve kulluk bilinciyle donanıp dünyanın ve âhiretin en âlimleri olma imkânını elde edelim.

Gelin Allah aşkına vahyin önüne başka şeyleri geçirmekten vazgeçelim. Şu kutsallaştırdığımız önderlerimizi, şu kendi oluşturduğumuz kitaplarımızı bir kenara bırakalım. Gelin göğsümüzü eğip bük-meden, bir şeylerin arkasına saklanmadan, tüm varlığımızla, kalbimi-zi, gözümüzü, kulağımızı, düşüncemizi, amelimizi kitaba ve peygam-bere çevirelim. Tüm varlığımızla Allah'a ve Resûlüne yönelelim. Her şeyimizi kitaba ve peygambere endeksli yapalım. Kitapla düşünelim, peygamberle yürüyelim. Tüm hayat problemlerimizi vahiyle çözüm-leyelim. Vahiy kaynaklı bir hayat yaşayalım. Hayat felsefemizi bir yerlerde oluşturup sonra da bunu vahye onaylattırmaktan vazgeçelim. Tüm öncelikli bilgilerimizden, önyargılarımızdan sıyrılıp vahye yönelelim. Hayat felsefelerimizi bir kenara bırakalım. Cemaat felsefemizi bir tarafa bırakalım. Hiçbir şeyi kitabın ve sünnetin önüne geçirmeyelim. Tertemiz bir bakış, berrak bir gönülle vahye yönelebilirsek kesinlikle bilelim ki kitap bize esrarını açacak, bize doğruyu, hakkı, sırat-ı müstakimi gösterecektir.

6: Kitaba kuvvetlice sarılacak, bütün ciddiyetimizle tutunacağız.

Kur'an'dan istifade edebilmenin bir başka şartı da, okumak için kitabı elimize aldığımızda kalp, kafa ve gönül huzuru içinde bütün dikkatimizi, ciddiyetimizi, himmetimizi, gayretimizi kelâma teksif etmek zorundayız. Bütün varlığımızla kelâmı anlamaya yönelmek zorundayız. Kitabımızın diliyle söylersek; kuvvetlice kitaba tutunmak, sarılmak zorundayız.

"Ey Yahya! Kitaba kuvvetle sarıl" deyip daha çocukken ona hikmet, katımızdan kalp yumuşaklığı ve safiyet verdik. O, Allah'tan sakınan ve anasına babasına karşı iyi davranan bir kimse idi, baş kaldıran bir zorba değildi."

(Meryem 12-14)

Yahya (a.s)'ın şahsında bizden kitaba kuvvetlice sarılmamız istenmektedir. Kitaba kuvvetle sarılmak, kitaba sımsıkı sarılmak; kitabın şu cismine sarılıp, onu bağıra basmak, onunla yatıp kalkmak değildir. Kitabı öpüp alına koymak da değildir. Kitaba sarılmak demek; kitabın âyetlerini ve o âyetlerin ortaya koyduğu mânâyı hiç kaybetmeden hayatta uygulamaya çalışarak onu muhafaza etmek demektir. Ben bunsuz yaşayamam. Ben bunsuz hayatıma çeki düzen veremem. Ben bunsuz dünyamı da, âhiretimi de kazanamam. Ben bunsuz Rabbimin rahmetine ulaşamam, diyerek kitabın âyetlerine sarılıp, kitabın âyetlerini anlayıp sürekli onlar kılavuzluğunda yol bulmak, yolunu onlara sormak ve onlarla bir hayat yaşamak demektir. Kitaba sımsıkı, kuvvetlice sarılmak demek; tüm ciddiyetle, tüm himmet ve dikkatle kitaba sarılıp, onu kendimizden, kendimizi de ondan ayırmamak, kitabı her şeyin önüne geçirmek, her şeyden önce onu tanıyıp, onunla amel etmek demektir. Kitaba tüm kuvvetimizle, tüm himmet ve gayretimizle tutunup onu asla elimizden bırakmamak, kitabın sürekli elimizde ve önümüzde olması ve her konuda ona müracaat etmemiz, tüm hayatı onunla düzenlememiz demektir.

Kitaba sarılmak; sürekli kitabın âyetlerini konuşmak, sürekli onu gündeme getirmek, sürekli onu zikretmek, yâni hayatımızı onunla düzenlemek için onu sürekli hafızalarımızda canlı tutmamız demektir. Kitaba sarılmak demek; onu insanlara duyurmak, onu insanların gündemine indirmek ve hayatın her alanında onun uygulanmasını sağlamak demektir. Allah'ın emriyle kitaba sarılan Yahya (a.s) kitapla dirilik kazanıyordu. Kitapla canlılık kazanıyordu ve Yahya oluyordu. Çünkü kitabın bir adı da ruhtur, hayattır. Kitabın olmadığı yerde, kitabın olmadığı gönüllerde, kitabın olmadığı toplumlarda iman yoktur, inanç yoktur ve bunun için de orada hayat yoktur. Çünkü vahiyden uzak olan bir yerde hayat da yoktur. Kur'an ve sünnetin olmadığı bir yerde, vahyin bulunmadığı bir ortamda, bir evde, bir ülkede kesinlikle hayat da yoktur. Vahiyle irtibatları olmadığı için ölüdür onlar.

Kitaba kuvvetlice sarılmanın bir ikinci boyutu da, kuvvetli müminler olarak kitaba tutunmak demektir. Kuvvetli, ciddi mü'minler olarak, kavî müminler olarak, imanı bütün müminler olarak kitaba sarılın diyor Rabbimiz. Yâni iman kuvvetini, amel kuvvetini, ahlâk kuvvetini gündeme getirerek bu kitaba sarılın. Çünkü imanla, amelle, ahlâkla desteklenmeyen bir tutuş, kuvvetli bir tutuş değildir. Hayatta kitabın içindekileri, kitabın âyetlerini tatbik gerçeğiyle desteklenmeyen bir tutuş, ciddi bir tutuş değildir. Yâni sadece okunan, sadece

ezberlenen, sadece konuşulan, ama hayatta tatbik edilmeyen, hayatta yaşanmayan bir kitap, kitap olarak korunma özelliğini kaybedecektir. Bireysel hayatla, aile hayatıyla, toplum hayatıyla, ekonomik hayatla, siyasal hayatla, hukukla ve tüm hayat programlarıyla görüntülenerek, tatbik edilerek desteklenmeyen bir tutuş gerçek bir tutuş değildir.

Meselâ düşünün ki şu anda toplum olarak, Müslümanlar olarak kitapla diyalog kursak, gece gündüz kitabın âyetlerini okuyup anlasak, okunup anlaşılması adına paneller, konferanslar düzenlesek, ama anladığımız, bildiğimiz bu âyetleri bireysel hayatımızda, aile hayatımızda, toplum hayatımızda, hukuk hayatımızda, ekonomik hayatımızda, toplum hayatımızda uygulamıyorsak, bu âyetlerin istediği bir hayatı yaşamıyor ve hayatımızı onlarla düzenlemiyorsak o zaman biz ne o kitaba Allah'ın istediği gibi inanmış, ne de o kitaba kuvvetlice tutunmuş sayılırız.

Yâni inandığımız, okuduğumuz, anladığımız kitabın âyetleri hayatımızda görüntülenmiyorsa, hukukumuzda bu kitabın etkisi gö-rünmüyorsa, kılık kıyafet konusunda bu kitap kendini hissettirmiyorsa, ekonomide etkili değilse, kılık kıyafet bu kitabın âyetlerine göre şe-killenmiyorsa, kazanmamız harcamamız bu kitabın istediği biçimde şekillenmiyorsa, evimiz, eğitimimiz, amellerimiz bu kitaba göre şekillenmiyorsa, yâni ortada kitaba dayalı görünür bir hayat, bir görüntü, bir eylem, bir amel bir aksiyon yoksa bu iman Allah'ın istediği bir kitap îmanı olmadığı gibi, bu tutuş da Allah'ın istediği bir tutuş değildir. Çünkü Allah'ın istediği tutuş kuvvetle, iman kuvvetiyle, amel kuvvetiyle, uygulama kuvvetiyle bir tutuştur.

Âl-i İmrân sûresinde de bu tutuşun bir başka boyutuna dikkat çekilir:

"Cemîan Allah'ın ipine sarılın, tefrikalaşmayın.
(Âl-i İmrân 103)

Allah'ın ipine sarılın, ama cem'an, cemisine, tümüne birden sarılın. Allah'ın ipinin hepsine birden sarılın. Bakara'ya sarılın, ama Âl-i İmrân'ı atın. Namaz âyetlerine sarılın, ama şimdilik cihad âyetlerini bir kenara alın. Helâl kazanç âyetlerine sarılın, ama şimdilik infak âyetlerinin üzerinde durmayın. Fikir âyetlerini alın, ama zikir âyetleri sizde yok olsun, öyle değil. Ya nasıl? Kitabın, Allah'tan gelen ipin hepsine, tümüne, baştan sona sımsıkı sarılın. Kitabın tümüne öyle bir sarılın ki, ne Tebbet dışında kalsın, ne de İhlâs. Ne namaz dışında kalsın, ne de hukuk. Ne hac dışında kalsın, ne de ekonomi. Ne oruç dışında kalsın, ne de eğitim âyetleri. Hepsine birden sarılacağız kitabın.

Yâni kitabı parçalamadan, Allah'ın ipine, Allah'ın dinine toptan sarılın. Nedir Allah'ın dini? Fâtiha'dan Nâs'a kadar tüm âyetler Allah'ın dinidir. Baştan sona Kur'an âyetleriyle beraber, Rasûlullah efendimizin Allah tarafından

onaylanmış hayatı dindir. Namazıyla, orucuyla, haccıyla, zekâtıyla, cihadıyla, ekonomisiyle, hukukuyla, nikâ-hıyla, mîrasıyla, kılık kıyafetiyle, savaşıyla, barışıyla her şeyiyle Allah'ın ipine, Allah'ın dinine sımsıkı sarılın. Yâni kitabın ibâdet âyetlerine evet, ama aynı Kur'an'ın ekonomik düzenlemelerine gelince hayır demek biçiminde veya Kur'an'ın orucunu kabul, ama aynı kitabın siyasal bakış açısına, sosyal yapılanmalarına gelince hayır biçiminde, kitabın bir kısmına inanıp da bir kısmını reddetmek biçiminde bir anlayıştan yana olmayın.

İkinci emir de tefrikalaşmayın. "Velâteferragû" Allah'ın ipinin tü-müne birden sımsıkı sarılın ve tefrikalaşmayın. Allah'ın kitabıyla tefrikalaşmayın. Allah'ın kitabından ayrılmayın. Kitapla tefrikalaşmayın, ki-apla ayrışmayın. Kitabı kendinizden, kendinizi kitaptan ayırmayın. Sürekli kitapla beraber olun. Değilse birbirinize sımsıkı sarılın ve birbirinizden ayrılmayın, birbirinizle tefrikalaşmayın değildir mânâ. Bu kitaba sımsıkı sarılın ve bu kitaptan ayrılmayın deniyor.

Ama yıllar yılı hep öyle anlatılmış, hep öyle anlamadan yana bir tavır sergilenmiş. Aman ey Müslümanlar, birbirinize sımsıkı sarılın ve sakın tefrikalaşıp birbirinizden ayrılmayın şeklinde anlaşılmış. Halbuki benim bu kitaptan ayrılığım reddediliyor. Fırka olmak demek, Kur'an'la fırkalaşmak demektir. Yani hayatta Kur'an bir yan, ben bir yan olmam demektir. Kur'an bir vadide, ben başka bir vadide yaşıyorum demektir. Kur'an'dan kopuk bir hayat yaşıyorum demektir ki, men edilen budur.

Değilse birbirimizle fırka zaten olacağız. Hani Beyine sûresinde; insanlara beyine ulaşınca, kitap ve sünnet ulaşınca, onlar ikiye ayrılacaklar, ya "şerru'l beriye" veya "hayru'l beriye" olacaklar deniyordu. Zaten Kur'an insanları ayırmak için gelmiştir. Kur'an'la insanlar ayrılacaklar. Kur'an'la kimileri saparken, kimileri de yol bulacaklar. Kur'a-n'ın ayırdığı insanla ben mecburen ayrılacağım, ama asla kitapla ayrılmayacağım? Kur'an'ın ayrıl dediği insanla benim beraberliğimin ne anlamı var? Önemli olan Kur'an'la tefrikalaşmamaktır.

7: Okuduğumuz âyetler üzerinde uzun uzun düşünmeli, tefekkür ve tedebbür etmeliyiz.

"Bunlar Kur'an'ı hiç düşünmezler mi? Yoksa kalpleri kilitli midir?
(Muhammed 24)

Bunlar Allah'ın kitabını hiç düşünmezler mi? Kur'an'ı hiç düşünmeyecekler mi? Allah'ın kitabı üzerinde hiç kafa yormayacaklar mı? Kitapla hiç ilgilenmeyecekler mi? Kitabı izlemeden yana olmayacaklar mı? Allah bu kitabında ne anlatıyor? Nasıl bir hayat programı istiyor? Bakara bizi nereye götürmek istiyor? Âl-i İmrân bize ne anlatıyor? Merak edip de bir kerecik Allah'ın kitabına yönelmeyecekler mi? Allah'ın kitabını izlemeye yanaşmaya-

caklar mı? Kitabın peşine takılmayacaklar mı? Tedebbür; hem düşünmek, üzerinde akıl yormak an-amına, hem de arkasına düşmek anlamına gelmektedir. Yâni onlar onu hep anlamadan okumadan yana mı olacaklar? Ya da onlar o kitabı önlerine alıp kitabın arkasına düşerek bir hayat yaşamaya yanaşmayacaklar mı? Tüm hayatlarında kitabı rehber edinmeyecekler mi? Kur'an rehberliğinde bir hayata yönelmeyecekler mi?

Âyetin sonunda diyor ki Rabbimiz; "Yoksa bu adamların kalpleri üzerinde onu anlamalarına engel kilitleri mi var?" Yoksa onların kalpleri üzerinde kilitleri mi var ifadesinden anlıyoruz ki kalplerin bizzat kendi kendilerini kilitleme özelliği vardır. Yâni kalbin sahibi, kendi kilidini bizzat kendisi vuruyor kalbine. Kalbini Allah'ın âyetlerine açan ve kapatan bizzat o kalbin sahibi olan insandır.

Peki soralım o zaman kendimize: Acaba bizim kalplerimiz Allah'ın kitabına karşı açık mıdır, yoksa kapalı mıdır? Sürekli Allah'ın âyetlerini okuyup öğrenmeye, sürekli Allah'ın âyetleriyle düşünüp tefekkür ve tedebbür etmeye açık mı kalplerimiz? Kalplerimiz her an Allah'ın âyetlerinin girmesine müsait mi? Âyetler elbette kendiliğinden durup dururken kalbe girmez. Öyleyse acaba sizler, bizler Allah'ın âyetleriyle ilgilenebiliyor muyuz? Allah'ın kitabıyla sürekli bir diyaloga girip onlar üzerinde düşünebiliyor muyuz? Günlük hayatımızın ne kadarını kitabı anlamaya ve düşünmeye ayırıyoruz? Allah'ın âyetlerini okuyup öğrenmeye, onlar üzerinde derin derin düşünüp onlarla yol bulmaya bir sa'yimiz, bir çabamız var mı?

Eğer bütün bu sorulara cevabınız müspet değilse, o zaman Allah korusun kendi kalplerinize kendi kilitlerinizi kendiniz vuruyorsunuz demektir. Allah'ın âyetlerini kapattığınız için, Allah'ın kitabının defterini dürdüğünüz için kendi kendinizi kör, sağır ve duygusuz hale getiriyorsunuz demektir. Kendi kendinizi rahmetten uzaklaştırıyor ve cehenneme sürüklüyorsunuz demektir.

Bu ve benzeri Kur'an âyetlerinden ve hadislerden anladığıma göre, Allah herkese bir kalp vermiş ve bir de her insan kalbi için bir kilit yaratmış, bir kilit vermiştir. Bu kalbin kilitleyicisi, mühürleyicisi veya açıcısı olan anahtar Allah'tandır. Ama bu kilidin, bu mühürün Allah'tan oluşu, bir cebir anlamına gelmemektedir. İnsanlar kendi öz iradeleriyle, hür iradeleriyle ya bu kilidin kapatılmasını Allah'a arzederler, Allah da kapatır onu, ya da açılmasını isterler Allah'tan, Allah da açıverir. O halde isteyen kuldur, ama açan ve kapatan din sahibi olan Allah'tır her zaman. Demek ki Allah bu açma ve kapatma işinde yine de insana irade vermiştir. Yâni tekrar müracaat hakkınız vardır, demiştir. Yâni insan kâfirken, kalbi mühürlüyken, kilidi kapalıyken, Allah'a tekrar müracaat edip kalbini açtırabilir ve Müslüman olabilir. Müslümanken de müracaat edip kapattırabilir, mürted olabilir.

O halde bu ve benzeri âyetleriyle Rabbimiz istiyor ki, bizler gözümüzle, gönlümüzle, kulağımızla, aklımızla, fikrimizle, düşüncemizle kitabını önümüzde kabul edip, onun arkasına düşüp, onun gös-terdiği bir hayatı yaşamak zorundayız. Gözümüzü, kulağımızı, aklı- mızı, fikrimizi, gecemizi, gün-düzümüzü ona adayacak, ona tâbi kılacak, onunla görecek, onunla duyacak, onunla düşünecek ve onunla yürüyeceğiz. Tıpkı yol bilmeyen birinin yol bileni önünde bilip ona tâbi olduğu gibi. Tüm hayatımızda, tüm davranışlarımızda, tüm amellerimizde, tüm konuşmalarımızda onu mihmandar kabul edeceğiz.

Unutmayacağız ki, bu kitabın âyetleri üzerinde tedebbür edilmeli, dü-şünülmeli, akıl yorulmalı, anlaşılmaya çalışılmalıdır. Unutmayacağız ki, bu kitap yattığınız yerden anlaşılmaz. Yattığınız yerden mânâlarını, esrarını, bereketlerini açmaz size. Anlamak üzere okumazsanız, tedebbür etmezseniz, üzerinde derin derin düşünüp kafa yormazsanız asla anlaşılmaz, size bereket-lerini açmaz, bereket kaynağı olmaz bu kitap. Aklınızı bu kitaba takacaksınız. Gönlünüzü buna açacaksınız. Kafanıza bunu koyacaksınız. En büyük dert, en öncelikli iş olarak bunu kabul edeceksiniz. Üzerinde düşünecek, tefekkür edecek, zikredecek, aklınızın en üst köşesine koyacaksınız. İşte ancak o zaman bu kitap mübârek olacak, bununla berekete, cennete ulaşmış olacaksınız.
“Ey Muhammed! Biz, öğüt alırlar diye, Kur’an'ı senin dilinde indirerek kolayca anlaşılmasını sağladık. Sen bekle, onlar da beklemektedirler.”
(Duhân 58)

İnsanlar öğüt alsınlar, onunla yol bulsunlar, hayat programlarını ona sorsunlar ve hayatlarının tüm problemlerini onunla çözümlesinler ve sonunda cennete, Allah’ın lütfuna ulaşsınlar diye biz bu Kur’-an’ı senin lisânında kolaylaştırdık diyor Rabbimiz. Çok açık ki, bu ki-tap Rasulullah efendimizin dilinde kolaylaştırılmıştır. Okunması kolay, öğrenilmesi kolay, anlaşılması kolay, ezberlenmesi kolay, uygulan-ması kolay, yaşanması kolay, istediği hayat kolay, her şeyi çok kolay-dır. Allah onu bizim için kolaylaştırmıştır. Belki onu zikrederler, zikir haline getirirler, hatırlarlar, kafalarında, kalplerinde canlı tutarlar da hayatlarını onunla düzenlerler diye. Belki onu tezkira yaparlar, pusulu yaparlar, harita kabul ederler, kafalarına kalplerine kazırlar da, haf-talık ders programı gibi, günlük, aylık, haftalık sürekli bakılacak bir konuma getirirler diye Allah onu kolaylaştırmıştır. Çünkü ona bakılma-dan, ona sorulmadan hayat yaşanmamalıdır. Çünkü o hayatımızın her bir saniyesinde bize yol gösterecek bir kitaptır. Ama unutmayalım ki bu kitap, kendisine yönelenlere kolaydır. Onunla ilgilenenlere kolaydır. Ona başvuranlar için kolaydır ve sadece onların hayatlarını kolaylaştıracaktır.

8: Tüm öncelikli bilgilerimizi bir kenara atmış, tüm önyargılarımızdan sıyrılmış olarak Kur’an’a başvurmalıyız.

Tüm öncelikli bilgilerimizden arınmış olarak, önyargılarımızı bir kenara atmış olarak bu kitaba baş vurmak zorundayız. Yâni öncelikli bilgilerimizi onaylattırmak için baş vurmayacağız kitaba. Bakara sûresinin beyânına göre; Kur'an'la kimileri sapıtırken kimileri de hidâyet bulur. Bu, bize Kur'an'a iki türlü yaklaşım metodunun olduğunu anlatır. Yâni Kur'an'la beraberlikte iki türlü yöntem vardır. Bunlardan birincisi şudur: İnsanlar, önce kendilerini, Allah bana önce şunu şunu anlatmalıdır diye şartlandırırlar ve onun cevabını aramak üzere Kur'an'a başvururlar. Yâni şartlı, sınırlı, tahditli, özel bir yaklaşım modelidir ki, bunu ikiye ayırabiliriz:

a- Ya kendi dünya görüşünü desteklemek için Kur'an'a başvururlar.

b- Veya aradıkları sorunun cevabını o tahditte bulmaya çalışırlar.

Meselâ adam demokratiktir, ama Müslümanlığı da elden bırakmamak çabasındadır. Veya feministtir, ırkçıdır, pragmatisttir, faydacıdır, hümanisttir, insancıldır. Aman insan hakları, insan sevgisi filan diyordur. Bunu temel kabul etmiştir. Ama bunu Kur'an'ın da desteklemesi gerekmektedir. "Öyle ya, elbette Tanrı da bundan başkasını emredecek değildir" diyordur ve Kur'an'a işte bu duyguyla müracaat etmektedir. Bu sapıklıktır tabii.

Bir de sorduğu soruya, sadece sorduğu kadarıyla Allah'ın cevap vermesini istemektedir. Meselâ; "Ya Rabbi, babam öldü, şunum şunum var, mîrastan ne kadar alacağız?" Allah'tan sadece o bölümü ister, sadece o bölümü sorar. Halbuki Allah ona bunu anlatırken ondan sonra bir şeyler daha söyler, ama o bölüme hiç bakmaz adam. Ya da abdest alacaktır; "Acaba yüzümü mü önce yıkayacağım, yoksa elimi mi?" Sadece o bölümü sorar. "Şimdi sen başkasını karıştırma! Başka konulara geçme!" dercesine. Oysa serbest bıraksa İslâm'ı, bakalım ona cevap verirken başka neler diyecekti? O bölümleri karıştırmıyor adam da, sadece sorduğu bölüme cevap istiyor. "İslâm'da hükümet" diyor adam, sadece o bölümü sorar. "İslâm'da cemaat" der, "İslâm'da kadın" der, "İslâm'da kazanma, harcama" der. Ne deneceğini, ne sorulacağını, ne kadar sorulacağını, ne cevap verileceğini de kendisi belirler. Yâni Allah'ın âyetlerine kendi fikrini söyletir, âyetleri kendi hevâ ve hevesine göre yorumlar. Bu da sapıklıktır.

Halbuki İslâm öyle bir mekânizma ki, hepsi birbiriyle ilgilidir. Arabanın şaftı da, defransiyeli de, tekerlekleri de, direksiyonu da, vitesi de, fireni de nasıl aynı uyum içindeyse, Kur'an'ı da aynı uyum içinde öğrenmek zorundayız. Yâni Kur'an'ı, Kur'an bütünlüğünde öğrenmek zorundayız. Öğreneceğimiz bölümleri ona önceden empoze ederek kitabı şartlandırmanın anlamı yoktur. Ona müracaat ederken ön yargılı hareket etmeyeceğiz. Yâni önce inanıp, sonra da bu inancımıza delil bulmak için yönelmeyeceğiz. Kitap ve sünnet ne dedi, ne

gösterdiyse öylece alıp inanacağız. Eğer öyle değil de kendi inancımıza delil bulmak için onlara müracaat edersek, o zaman Allah korusun inancımıza ters düşen âyet ve hadisleri inkâr edeceğiz veya tevil edeceğiz demektir. Veya; Ey kitap! Bizi bir zahmet şuna götür! Bize şunlardan söz et! Biz filan filan kitaplardan inancımızı, itikadımızı, düşüncemizi belirledik, sen de bir zahmet onları onaylayıver diye müracaat etmeyeceğiz.

9: Allah'ın indirdiği Kur'an'ı kaldırmaya ça-lışarak ona saygı gösterdiklerini zannedenler, bilmelidirler ki bu kitaba karşı büyük bir yanılgı ve edepsizlik içindedirler."

Bakın Rabbimiz kitabının pek çok yerinde; "Biz bu kitabı indirdik, inzâl ettik" buyurur. Enzele, inzal, tenzil, tenzil-i rütbe biliyorsunuz ki yüksekten indirmek anlamına geliyor. Rabbimiz biz onunla yol bulalım diye, yolumuzu ona sorarak bulalım diye onu mele-i a'lâdan dünyaya indiriyor. Öyleyse bizler de Rabbimizin yaptığının tam tersini yapmaya kalkmayalım. O indirirken, biz kaldırmadan yana olmayalım. O indirirken biz raflara, yüksek yerlere kaldır-madan yana olmayalım. Rabbimizin yaptığının tersini yapmayalım. Kur'an'a hürmet; onu kimsenin el değemeyeceği yüksek yerlere kaldırmak değil, sürekli onu el altında bulundurup, elden düşürmemeye ve onunla bilgilenmeye ça-lışmaktır. Mademki Rabbimiz indirmiş, öyleyse biz de indirelim onu hayatımıza. Biz de alalım onu elimize ve en çok bu kitapla beraber olalım ki, onunla hayatımız bereketlensin, hayatımız şeref kazansın inşallah.

Yıllardır bu toplumda Kur'an'a karşı Osman Gaziye izâfe edilen mâlum tavır anlatıldı. Osman Gazinin içinde Kur'an'ın bulunduğu bir odada ayaklarını uzatarak yatmadığı bir üstünlük ve şeref sebebi olarak, Kur'an'a karşı bir saygı gösterisi olarak dile getirildi. Böylece sanki müslümanlara evlerindeki, odalarındaki Kur'an'ları dışarıya çıkarıp yatmaları öğütlendi. Kur'an'dan uzak kalmaları tavsiye edildi. Kur'an'lar dışarı, sizler içeri dendi. Halbuki Kur'an'a saygı bu değildir. Kur'an dışlanarak, Kur'an'ı kendimizden, kendimizi Kur'an'dan uzak tutarak Kur'an'a değer verilmiş olamaz. Halbuki Kur'an'ın yanında yatmak emniyettir.

Bakın bu ümmetin Kur'an'ı en güzel okuyucusu, kurrası, âlimi, müfessiri ve Kur'an'ı en iyi anlayanı olan Abdullah İbni Mes'ud efendimiz buyurur ki:

"Kur'an'ı her zaman açıp okuyabileceğiniz, her an onunla ilgi kurabileceğiniz bir konumda bulundurun"

Yani bu kitap hep elinizin altında olsun. Her an uzanabileceğiniz şekilde yakınınızda bulunsun. Maalesef İbni Mes'ud efendimizin bu sözü bizim

toplumda hiç bilinmez, ama Osman Gaziye izafe edilen o tavır hep gündemde tutulur.

10- Bu kitap Allah bilgisidir. Allah, bilgi kendisinden olan, bilgisi tam ve eksiksiz olandır.

Okumak, bilgilenmek üzere bu kitabı eline alan kişi eğer; "Benim bu kitaba ihtiyacım var, ben Allah bilgisine muhtacım, bu bilgi olmadan ben asla hayatımı düzenleyemem, hayrımı şerrimi, menfaatimi zararımı bilemem" diyerek bu imanla, bu teslimiyetle kitaba müracaat ederse ancak o zaman bu kitaptan istifade edebilecektir. Değilse, bilgilenme konusunda Allah'ı ve kitabını tek kaynak olarak görmeyen, vahyin dışında başka bilgilenme kaynakları arayan insanların bu kitaptan istifade etmeleri mümkün değildir. Bir bakın insanlara, bilgilenmek üzere bu kitaba mı başvuruyorlar, yoksa başka şeylerin peşine mi düşüyorlar?

Tıpkı dünkü kâfirler gibi, bugünün kâfirleri yahudi'si ile, hıristi-yan'ı ile, Mecusi'si ile, ateisti ile, lâik'i ile tüm kâfirler, tüm kâfir dünya bilgilenmek için bir yol, bir sistem kabul etmişler. Bu sistemin temel felsefesi Allah'sızlık ilkesine dayanmaktadır. Allah'ı, kitabını, vahyini yok farz eden, Allah'ı devre dışı bırakan, ismine bazen pozitivizm, bazen materyalizm, bazen idealizm, bazen realizm dedikleri küfür ve şirk yöntemlerle insanları bilgilendirmeyi hedeflemektedirler. Bilimi putlaştırıp onu Allah bilgisi yerine oturtmaya çalışıyorlar. Günümüzde artık bilimin çözemediği hiçbir şey kalmamıştır. Binaenaleyh ne Allah kitabına, ne de Allah bilgisine ihtiyacımız kalmamıştır gururu ve çılgınlığı içinde bilgilenme noktasında vahyi devre dışı bırakmaya çalışıyorlar. Şu anda dünya üzerinde kâfir ve şirk egemenliğinde bir hayat yaşamaya mahkum edilmiş tüm dünya ülkelerindeki eğitim sistemlerinin temelini oluşturan anlayış budur. Gerek kâfir ülkelerinde, gerekse onların düşüncelerinin egemen olduğu İslâm dünyasında uygulanan bilgilenme, bilgilendirme yönteminde aynen Mekke dönemindeki Allah'ı, vahyi devre dışı bırakma çarpıklığını görmek mümkündür. Gerek küfür dünyanın, gerekse onların kölesi durumunda bulunan İslâm ülkelerinde ekonomik ve siyasal yapılanmalarında, sosyal ve hukukî düzenlemelerinde Allah'ı devre dışı bıraktıklarını, vahyi bir kenara bıraktıklarını, başka kaynaklardan bilgilenme esasına teslim olduklarını görüyoruz.

Yeryüzü kâfirlerinin gerek kendi dünyalarında, gerekse egemen olup köleleştirdikleri İslâm dünyasında bilgilenme noktasında temel felsefeleri Allah'ı devre dışı bırakmaktır. Allah vahyini reddeden kâfirler ne siyasî hayatta, ne ekonomik hayatta Allah'a hayat hakkı, söz hakkı tanımamaya çalışıyorlar. Temel felsefeleri şudur kâfirlerin: Kitap gündeme geldiği zaman, vahiy söz

konusu olduğu zaman, onun modası geçmiştir, miadı dolmuştur, bilimsel özelliği kalmamıştır. Peygamber gündeme geldiği zaman, peygamber anlayışı gündeme geldiği zaman da hemen yaftaları hazırdır: Peygamber deli, peygamber şair, peygamber sihirbaz, peygamber aklı hayra şerre ermeyen bir kişidir. Allah gündeme geldiği zaman, O hayata karışmayan bir varlıktır.

Bu insanlara bir Müslüman olarak bizim teklifimiz şudur: Ey kâfirler, mademki sizler hayatta Allah'ı devre dışı bırakmak, peygamberi reddetmek, Allah ve Resûlüne hayat hakkı tanımamak gibi bir anlayışın içindesiniz. Ve yeri geldiği zaman Allah'ın ve peygamberinin hiçbir şey bilmediğini ortaya koymaya çalışıyorsunuz. Bin dört yüz yıl önce bir insanın ortaya koyduğu bu kitaptan, şu anda sizin bilim adamlarınızın, siyasetçilerinizin, ekonomi uzmanlarınızın, hukukçularınızın daha bilgili olduğunu iddia ediyorsunuz. Bunların Allah'tan daha iyi bildiklerini demeye çalışıyorsunuz. Eğer bu sözlerinizde samimi, kendinizden, bilgilerinizden eminseniz, o zaman soruyorum size, niye bu insanların rahat bir şekilde Allah'la, peygamberle, Kur'an ile karşı karşıya gelmelerine engeller koyuyorsunuz? Niye yasaklıyorsunuz din eğitimini? Niye korkuyorsunuz bu kadar? Niye bu Kur'an'la bilgilenen insanların imanları istikâmetinde kendi siyasetlerini, kendi hukuklarını, kendi imanlarını, kendi ahlâklarını, kendi düşüncelerini ortaya koymalarına engel oluyorsunuz? Bu korkunuz ne böyle? Eğer cesaretiniz varsa bırakın Müslümanlar da ortaya koysunlar imanlarının gereğini.

Sosyal, siyasal, ekonomik, hukukî tüm hayat problemlerinin çözümü konusunda herkese söz hakkı veriyorsunuz, herkesin çözüm önerisini dinliyorsunuz, herkesin teklifine kulak veriyorsunuz da niye tüm bu konularda Allah'a ve peygambere hayat hakkı, söz hakkı tanı-mıyorsunuz? Bir homoseksüel kadar, bir genel evi kadını kadar Allah'ın söz söyleme hakkı yok mu? Allah bilmez mi hukuku? Allah bilmez mi sosyal ve siyasal yasaları? Neden Allah bilgisine müracaat etmiyorsunuz? Ey kâfirler, sizin hiç aklınız yok mu? Yıllardır hayatta Allah'ı dışladınız, peygamberi dışladınız, Allah bilgisini, peygamber anlayışını devre dışı bıraktınız. Ama işte görüyoruz ki hiçbir şeyi halledemediniz. Hiçbir problemi çözemediniz. Bu gidişle battıkça batacak, helâk olup gideceksiniz. Gelin bir adım önünü bile görmekten âciz insanları tanrılaştırıp vahyi devre dışı bırakmaktan vazgeçin. Gelin kendi bilgilerinizi, kendi hevâ ve heveslerinizi putlaştırıp Allah'ı cahillikle itham etmekten vazgeçin.

Çünkü pozitivizm, rasyonalizm, materyalizm Allah hakkında bilgi vermez. Sistematiğini Allah'ı, dini, peygamberi, vahyi ortadan kaldırmak üzere koyan şu materyalist bilgilenme kaynaklarının hangisi Allah hakkında bilgi verebilecek de? Hangisi ne diyebilecek de bu konuda? Fizik mi bir şeyler söyleyecek Allah hakkında? Matematik mi? Sosyoloji mi? Tarih mi? Elimizin dokunduğu, gözümüzün gördüğünden başkasına inanmayız demiyor mu bu

bilim dalları? Başta bunu diyerek işe başlayan bu bilim dallarından bunun dışında başka ne bekleyeceğiz? Peki Allah hakkında nasıl konuşabilirsin sen? Gördün mü Allah'ı? Yo! Dokundun mu elinle? Yo! İşittin mi Allah'ın konuş-masını? Yo! Eh o zaman ne biliyorsun ki Allah hakkında konuşuyorsun? Hani senin felsefenin temeli bu değil miydi? Hani sen görmediğin, dokunmadığın şeye inanmazdın? Peki o zaman Allah hakkında, din hakkında, peygamber hakkında, vahiy hakkında; "bu doğrudur, bu yanlıştır" derken; "bu böyle olmalıdır, şu şöyle olmalıdır" derken neye dayanıyorsun? Hayır hayır, sen bu konularda hiç konuşmayarak, susarak felsefenin gereğini yerine getirmek zorundasın. Hiç olmazsa bu konuda namuslu olmalısın. Çünkü Allah'ı, kitabı, vahyi, peygamberi reddeden bir adam hiçbir şey bilemez bu konularda. Bilmediğine göre de bu konularda hiçbir şey konuşamaz.

Öyleyse susarak hiç olmazsa kendi felsefene, kendi inancına saygılı ol. İslâm'a, benim inancıma saygılı ol filân demiyorum sana. Çünkü benim dinimin, benim inancımın, İslâm'ın kimsenin saygısına filân ihtiyacı yoktur. İslâm azizdir. Müslüman azizdir. İzzet ve şeref sa-hibidir. Yeryüzünde hiç kimse müslüman olmasa da İslâm yine izzet ve şeref sahibidir. Öyleyse kendi inancına saygılı ol da bilmediğin şey özerinde konuşma. Sen Allah'ı bilmezsin. Sen kitabı bilmezsin. Sen vahyi bilmezsin. Sen din konusunda cahilsin. Sen peygamber konusunda söz söyleme hakkına sahip değilsin. Sen bildiğin konularda konuş. Sen dünyayı bilirsin, konuşacaksan o konuda konuş. Sen kazanmayı bilirsin. Sen kan emmeyi bilirsin. Sen sömürmeyi bilirsin. Sen kan dökmeyi bilirsin. Sen savaşı bilirsin. Sen teknolojiyi bilirsin. Sen elmayı, armudu bilirsin. Sen kadını, kızı bilirsin. Konuşacaksan onlar hakkında konuş. Zaten dünyan bu kadar basittir senin. Onun için bilmediğin yüce şeylerle alâkalı susman, tek kelime bile konuş-mandan daha hayırlıdır.

11: Selefimizden Kur'an'ı okuma yöntemlerine dair örnek anlayışlar.

Eğer bir kişi okuduğunu tekrarlayarak düşünebiliyor ve anla-yabiliyorsa, okuduğu âyetleri ya da bölümü tekrar tekrar okumalıdır. Sahabe-i Kirâm efendilerimiz Resûlullah efendimizin Fâtiha'yı yirmi defa tekrarladığını rivâyet etmektedirler. Meselâ İmam Buhârî efendimiz, Mekke'nin fetih günü peygamberimizin Fetih sûresini defalarca tekrar ede ede Mekke'ye girdiğini rivâyet eder.
(Buhârî 6/ 112)

Yine İbni Mâce'nin rivâyetine göre sevgili örneğimiz Mâide sûresinin 18. âyetini hıçkırığa boğulmuş bir vaziyette sabaha kadar okumuştur.
(İbn-i Mâce 1/ 429)

Sevgiliyi adım adım takip eden sahabe-i kirâm efendilerimiz de aynen onun gibi yaparlardı. Said Bin Cübeyr efendimiz:

"Ey suçlular! Bugün siz müminlerden ayrılın."
(Yâsîn 59)

Siz ey suçlular, ey günâhkârlar bugün şöyle, şu tarafa ayrılın bakalım. Size cennet yok, size rahmet yok. Siz şöyle geçin bakalım. Siz ayrılın şu tarafa. Cennet sizin değildir. O mü'minlerindir. Zaten dünyada siz kendinizi ayırıyordunuz mü'minlerden. Kendinizi seçmeye çalışıyordunuz. Seçkin kimseler olduğunuzu iddia ediyordunuz. Ayrıydınız, ayrıcalıklıydınız dünyada. Müslümanlara karşı böbürleniyor, onlara tepeden bakıp, entellik taslıyordunuz. Kendilerinizi hacet kapısı olarak lanse ediyordunuz. Şimdi ayrılın bakalım mü'minlerden. Geçin bakalım şu cehennem tarafına meâlindeki âyetini gece boyu tekrar ederek sabahlamıştır.

Bir âyette Rabbimizin muradını anlayabilmek için gerekirse tekrar tekrar okumalıyız. Çünkü okunan bölümü anlamak esastır. Sahâbe-i Kirâm efendilerimiz, mübârek selefimiz; "Anlamadığımız ve kalp huzuru ile okumadığımız bir âyetten sevap alabileceğimizi ummayız" buyurmaktadırlar.

Onlardan Süleyman Dârânî der ki; "Ben kitabımızdan bir âyet okurum, mânâyı iyice kavrayabilmek için dört beş gece onunla meşgul olurum, onu iyice anlamadan başka bir âyete geçmem" Yine selefimizden çoğu Hûd sûresinin mânâsını anlayabilmek için altı ay, bir sene sürekli tekrar ederlerdi. Bir hatmi otuz senede ancak bitirebilenler pek çoktur.

Kur'an okuyan kişi ondaki Rabbimizin emirlerini, nehiylerini, vaadlerini, vaîdlerini, geçmiş toplumların kıssalarını, Allah ve elçileriyle çatışmaya giren toplumların helâk yasalarını iyice anlayabilmek için bunlar üzerinde uzun uzun düşünmelidir.

Kur'an okuyan kişi onda Rabbimizin muradını anlamaya engel olan hallerden sıyrılıp uzaklaşmaya çalışmalıdır. Bir mü'minin Kur'an'ı anlamasına engel olan halleri kısaca şöyle özetleyebiliriz:

a- Şeytanın insan kalbinin üzerine çektiği perde. Bu perde insanlardan pek çoğunun Kur'an'daki mânâları anlamasına engel olmaktadır. Allah'ın Resûlü bir hadislerinde bu hususu şöyle anlatır: "Eğer şeytanlar adem oğullarının kalplerine girip dolaşmamış olsalardı, elbette onlar melekût âlemini görebilirlerdi."
(Ahmed Bin Hanbel Müsned 2/353

Şeytanın vesveseleri sonucunda kimi insanlar bütün güçlerini, dikkatlerini, himmet ve gayretlerini harflerin mahreçlerine teksif ederler. Harfleri

mahreçlerinden çıkaracağız diye var güçleriyle uğraşırlarken mânâyı, muhtevayı göz ardı ederler. Tüm dikkatleri makama, melodiye ve harflerin mahrecine takılı kaldığı için âyetlerdeki Allah muradını örtüp kamufle ediverirler. Bütün Kur'an okuyucularına musallat olmuş, onların okudukları âyetleri anlamalarına engel olmak için çırpınan şeytanlar vardır. Bu şeytanlar onları daima harfleri tekrar et-me-ye yöneltip teşvik ederler. Olmadı, derler. Olmadı. Harf mahrecinden çıkmadı diye vesveseler verirler. Böylece sonuçta okuyucunun tüm himmet ve dikkati harflerin mahrecine takılı kalır ve sonuçta o kişinin mâna ve muhteva üzerinde derinleşmesi engellenmiş olur. Şeytanın vesvesesine mağlup olan kişi elbette sonunda onun oyuncağı durumuna düşer. Allah bizi böyle bir duruma düşmekten korusun inşallah. Tabii bu sözlerimden Kur'an'ı tecvit ile okumayı, harfleri mahrecinden çıkarmayı küçük gördüğüm anlamı çıkarılmamalıdır. Onlar da lâzımdır elbette, ama Kur'an sadece güzel okunmak için değil, anlamak, kavramak ve kendisiyle hayatı düzenlemek için indirilmiştir.

Günah işlemekte ısrar kişinin Kur'an'ı anlamasına engeldir.
Sürekli günah işleyen ve günahlara dalmaktan çekinmeyen kişi kesinlikle bu kitabın mânâ ve hikmetlerinden mahrum olacaktır. Kitabımızın Mutaffifîn sûresi bu hususu şöyle anlatır:
"Hayır hayır; onların kazandıkları kalplerini pas-landırıp körletmiştir."
(Mutaffifîn 14)

İşledikleri suçlar sebebiyle kalpleri paslanmıştır onların. Söz anlamaya yanaşmadıkları, istifade etmek üzere, iman etmek ve amel etmek üzere dinlemedikleri için Allah onların kalplerini mühürleyivermiştir. Yâni dinlemek ve anlamak için kendilerine verilen duyularını kullanmadan yana olmadıkları için, Allah da bunu onlardan alıvermiştir. Kalplerine mühür vurmuştur Allah. Çünkü bu adamlar Allah'ın kendilerine verdiği kalplerini kullanmak istememişlerdir. Allah böyle davranan kimselerin kalplerini mühürleyiverir de, duymaz duygulanmaz hale getiriverir.
b- Kibir Allah'ın kitabının anlaşılmasına engeldir. Kur'an'a karşı müstekbirce bir tavır takınan, benim bu kitaba ihtiyacım yoktur, ben bu kitap olmadan da hayatımı düzenleyebilirim mantığında olan bir kişinin de bu kitabı anlaması mümkün değildir.

c- Dünyaya bağımlılık, dünyaperestlik de kitabın anlaşılmasına engeldir. Resûlullah efendimiz bu hususu anlatan bir hadislerinde şöyle buyurur: "Ümmetim dinar ve dirheme çok fazla önem verdikleri zaman onlardan imanın heybeti kalkar, emr-i bil'maruf ve nehy-i anil'-münkeri terk ettikleri zaman da vahyin bereketinden mahrum kalırlar"

d- Hevâ ve heveslerine tabi olmak, arzularını, bilgisini putlaş-tırmak, kendi anlayışını kitabın önüne geçirmek de bu kitaptan istifade etmeye engeldir. Bütün

bunlar kalbi paslandırır. İnsanın anlama ve kavrama kabiliyetini öldürür. Öyleyse bu tür özelliklerden arınmış ola-rak Allah'ın kitabını okumaya yöneleceğiz.

e- Şehevî arzular şiddetlenince, Kur'an'ın mânâları da o derece insanlar için kapalı kalır. Şehevî arzularına teslim olmuş kimseler bu kitabı anlayamazlar.

Kur'an okuyan kişinin kendisini onun tüm hitaplarının muhatabı kabul etmesi gerekir. Rabbimizin âyetlerindeki tüm hitapların muhatabı benim, burada bana sesleniliyor, burada ben anlatılıyorum, burada Rabbim beni kastediyor demeli, öyle okumalı, öyle algılamalıyız ki Kur'an'ı anlamamız kolaylaşsın. Bir emir, bir nehiy, bir uyarı, bir va-ad, bir vaîd, bir tehdit gördüğümüz zaman herkesten önce onun mu-hatabının kendimiz olduğuna inanmalıyız. Kitabımızı okurken bilme-liyiz ki o anda Allah bizimle konuşuyor. O anda Allah bize emirler ve-riyor, nehiylerde bulunuyor. O anda Kur'an bizim kalplerimize bir şey-ler ekiyor. İmamlarımızdan Katâde der ki; "Kur'an ile oturup kalkan ya kâr eder, ya da zarar eder."

Kur'an okuyan kişinin kalbi âyetlerin değişmesiyle değişmeli, âyetlerden etkilenmeli, müteessir olmalıdır. Âyetlerinin konusunun de-ğişikliğine göre okuyucunun kalbi tavır almalıdır. Bazen ümit, bazen korku, bazen saygı, bazen hüzün dolmalı kalbe. Kişinin Kur'an bilgisi mükemmelleştikçe kalbindeki korku da o nispette çoğalır.

Hasan Basrî der ki; "Allah'a yemin ederim ki, Kur'an'ı inanarak okuyan bir kulun korkusu artar, hüznü çoğalır, gülmesi ve ferahlanması azalır, meşguliyet ve yorgunluğu artar, istirahat ve tembelliği de azalır." Okunan Kur'an'ın insan kalbi üzerinde etkili olması gerekir. Azap, vaîd ve cehennem âyetleri geldiği zaman mü'minin kalbi sanki korkudan yok olacakmış gibi küçülüp, kaçacak yer aramalıdır. Vaad âyetleri, cennet âyetleri geldiği zaman da sevincinden coşmalı, taşmalı, kabına sığmaz hale gelmeli ve sanki uçacakmış gibi bir hal almalıdır. Allah'ın isim, sıfat ve fiillerinin; rubûbiyet ve azametinin gündeme getirildiği âyetler geldiği zaman saygıdan başını eğmeli, kâfirlerin, müşriklerin, ehl-i kitabın Allah'ın şanına yakışmayan iftiralarının gündem yapıldığı âyetler geldiği zaman da sesini kısmalı, müteessir olmalı ve tıpkı meleklerin yaptıkları gibi onlar adına Allah'tan özür dileme makamında bulunmalıdır. Ya Rabbi, ben onlar adına senden özür diliyorum. Nasıl diyebildiler bu hainler bunu sana? Nasıl izâfe edebildiler bunları sana? Diye onlar adına O'ndan özür dileme makamında olurlar.

Sahâbeden İbni Mes'ud efendimiz diyor ki; Resûlullah efendimiz bir gün bana; "Ey İbni Mes'ud biraz Kur'an oku da dinleyeyim" buyurdu. Ben dedim ki, ey Allah'ın Resûlü Kur'an size nâzil olurken ben mi okuyayım? Buyurdu ki; "Ben

dinlemeyi de severim.” Bunun üzerine ben Kur’an okumaya başladım, Nisâ sûresinin 41. âyetine geldiğimde, baktım ki Resûlullah efendimizin gözleri yaşlarla dolmuş, kalbini müşâhede, korku ve hüzün kaplamıştı.
Buhârî 6/113)

Selefimiz arasında Kur’an okunurken vaîd âyetleri, cehennem ve azap âyetleri geldikçe korkudan bayılan, hattâ ölenler oluyordu. Meselâ eğer En’âm sûresinin 15. âyetini okuduğu halde veya okuyan birini dinlediği halde içinde bir korku, kalbinde bir ürperme duymuyorsa, kesinlikle söyleyebilirim ki o kişi Kur’an okumuyor, olsa olsa hikâye okuyor demektir. Keza bir kimse Mümtahine sûresinin 4. âyetini okuduğu veya dinlediği halde hâlâ Allah’a yönelişi, O’na tevekkülü, sevgisi, saygısı, kulluğu artmıyorsa, o zaman -Allah korusun- bu kişi Hûd 18, Saff 3 ve Enbiyâ 5 âyetlerindeki tehditlerin muhatabı olmuştur:

Öyleyse kalbimizin okunan Kur’an’la irtibat halinde olmasına çok dikkat edeceğiz. Kalbimizin okunan âyetlerle ilgisini sürdürdüğü sürece okumaya devam edecek, okunanla kalbimizin ilgisi kesilir ke-silmez yâni okunan âyetlerin mânâsına karşı ilgimiz, dikkatimiz azalır azalmaz hemen okumaya son vereceğiz. Çünkü hikâye değildir bu ki-tap, roman da değildir, Allah sözüdür. Resûlullah efendimiz imam Bu-hârî’nin rivâyet ettiği bir hadislerinde şöyle buyuruyor; “Kur’an kıraatine Kur’an’la okuyucu arasında uyuşma mevcut olduğu müddetçe devam edilmelidir. Bu bağın ortadan kalkmasıyla hemen Kur’an okumaya son verilmelidir.”
(Buhârî 6/114)

Enfâl sûresinin 12. âyetinin de beyanıyla Kur’an okurken sadece dili hareket ettirmenin bir kıymeti yoktur. Eğer okunan Allah âyetlerinden kalp bir şeyler duymuyorsa, onlardan etkilenip onların istediği tavrı sergilemiyorsa kesinlikle bilelim ki İslâm bu okumaya okuma demiyor. Kurralarımızdan biri bu hususu vurgulayarak der ki; “Ben bir gün hocama Kur’an okudum, sonra ikinci defa okumak üzere ona dönünce beni azarladı ve; “Neredeyse Kur’an okumayı iş edindin. Git Allah’a oku da sana neleri emrettiğini, neleri yasakladığını gör” dedi.

Yine Ebû Dâvûd’un rivâyet ettiği bir hadislerinde Resûlullah efendimizin şöyle buyurduğu anlatılır: “Sahâbeden bir zât Resûllullah efendimize gelerek; “Ey Allah’ın Resûlü bana Kur’an okut” dedi. Re-sûlullah ona baştan sona Zilzâl sûresini okuttu. Adam başka bir sûreyi daha okutmasını isteyince Resûlullah ona; “Bu kadarı yetişir, dön git” dedi, adam dönüp gitti.

Kur’an okuyan kişi o anda Allah’la karşı karşıya olduğunu, bir başka ifadeyle Allah’la konuşmakta olduğunu bilmelidir. Yâni Kur’an okuyan kişi okuduğu bu âyetlerin kendisinden değil, Allahu Teâlâdan olduğunu bilmeli ve Allah’tan

dinliyormuş gibi yükselerek okumalıdır. Allah'ın Resûlü mümin için bir derece, bir yükseliş tarif ederek buyurur ki: "Oku ve yüksel!" Oku ve derecelerini artır! Rasûlullah'ın bu ifadesine göre okuyan yükselecektir. Okuyan derecelerini artıracaktır. Mümin okuduğu Kur'an'a göre derecelerini artıracak ve yükselecektir. Kur'an'ı okudukça mümin derecelerini artırmaya devam edecektir.

Kur'an okumanın dereceleri üçtür.

a- Ednâ (En aşağı) okuyuş. Bu okuyuş, Kur'an okuyan kişinin kendisini Allah huzurunda farz edip, kendi okuyuşunu Allah'ın dinlediğini düşünerek okumasıdır. Bu durumdaki kişinin durumu; Allah'tan istemek, Allah'a yalvarıp yakarmak, Allah'a boyun eğmektir.

b- İkinci derece; okuyan kişinin kalbiyle Allah'ın kendisini gördüğüne, lütuflarıyla kendisine hitap ettiğine, nimetleriyle kendisine nida ettiğine şâhit olmasıdır. Bu durumdaki kişinin durumu da, haya, ta'zim, dikkat ve anlayıştır.

c- Üçüncü derece; Kur'an okuyan kişi okuduğu kelâmda mütekellimi, yâni konuşanı, kelimelerde mütekellimin isim ve sıfatlarını gör-mesidir. Bu durumda olan kişi ne kendisine, ne kıraatine, ne de kendisine verilmiş olan nimetlere bakar. Onun gözü hiçbir şeyi görmez, sadece mütekellimle haşır neşir olur.

Son olarak değerli seleflerimizden Ahmed İb Hanbel'in Kita-bu'z Zühd isimli eserinde birinci cilt 890'da kâri-i Kur'an'da, hamil-i Kur'an'da bulunması gereken sıfatlarla ilgili Abdullah bin Abbas'ın, Kur'an'ın en büyük âliminin bize sunduğu bir haber var. İnşallah o haberi de nakledip bu bölüme son vereceğiz.

"Yenbeğî lihamilil Kur'ani en ya'rife bileylihî izen-nasi naimûn ve bineharihi izennas muhdırûn, ve bihuzni-hi izennas yefrahûn, ve bi bükâihi izennas yezhakûn, ve bisamtihi izennas yuhdıûn ve bi huşuihi izennas ve yenbe-ğî lihamilil Kur'an en yekûne bâkiyen, mahzûnen, halî-men, sekînen. Velâ yenbeğî lihamilil Kur'an câfiyen vela ğâfilen vela zâhiken hadîden.

Hamil-i Kur'an'a şunlar gerekir. Hamil-i Kur'an'da şu özellikler olmalıdır. Şu özelliklerin sahibine hamil-i Kur'an denir diyerek söze başlıyor İbni Abbas efendimiz. Acaba buna göre bizler hamil-i Kur'an mıyız, değil miyiz, iyi kulak verelim anlamaya çalışalım inşallah.

Önce bu "Hamili'l Kur'an" kavramı üzerinde biraz düşünelim. Acaba bu tabiri nasıl anlayacağız? Meselâ aynı kökten dilimize nakledilmiş hamal kelimesini bilirsiniz. Yani bir başkasının yükünü taşı-yan anlamına bir kelime. Taşıdığı o yükle, taşımasının dışında bir il-gisi yoktur onun aslında. Yüklenir

sırtına ve yükleyenin amacı doğrultusunda belirlenen hedefe doğru götürür, hamallık yapar. O zaman Kur'an'ın hamalı mı desek diye düşündüm. Kur'an'ın hamalı. Yani bu manada yük kendisinin olmayacak, Kur'an kendisinin olmayacak, yüklenecek Kur'an'ı, Kur'an'ın sahibinin dediği doğrultuda gidecek, öyle mi ki?

İkinci bir kelime geldi aklıma yine aynı kökten. Hamile. O da kendi yükünü kendisi taşıyan insan demektir. Karnında kendi çocuğunu taşıyan kadın. O da taşıma süresi ve miktarına müdahale edemese de, yük kendisinindir. Yani yük sahiplendiği, benimdir dediği, benimsediği yükünü taşımaya devam eder.

Şimdi acaba Kur'an'ın hamili denilince, Kur'an'ın hamalı gibi mi, Kur'an'ın hamilesi gibi mi, yoksa nasıl anlasak? Yani Bu Kur'an kendimizin yükü mü olacak, yoksa başkasının yükü gibi mi olacak? Nasıl yükleneceğiz, nasıl taşıyacağız ki diye düşünüyoruz. Ama bitmedi, belki bununla ilgili başka kelimeler de aklımıza gelecek. Mesela bir hastalığı kendisinde, kendi üzerinde taşıyan ama hastalığı icra e-den, ortaya koyan mikropları taşıdığı halde kendisi hastalanmayan in-sanlardan söz edilir tıp dünyasında. Portör, yani taşıyıcı denir onlara. Onda varmış o mikrop, birisi onunla ilgi kurarsa ona nakleder ama kendisine zararı olmazmış.

Yoksa Kur'an taşıyıcılarının bir de böyle özelliği mi var dersiniz? O taşır efendim, birinden almıştır birine götürür, kendisiyle ilgisi yoktur onun. Siz bunları kendi dünyanızda kendinize göre ayarlayın, yerleştirin. Ama ben Kur'an'dan aynı kaynaktan, aynı kelimeden türemiş iki kelime, iki örnek daha söyleyeyim. Belki hemen siz de hatırladınız zaten. Meselâ Cuma sûresinde beşinci âyete müracaat ediyoruz.

"Kendilerine Tevrat öğretildiği halde, onun gereğini yapmayanların durumu, sırtına kitap yüklenmiş merkebin durumu gibidir. Allah'ın âyetlerini yalanlayan kimselerin durumu ne kötüdür! Allah zalimleri doğru yola eriştirmez." (Cum'a 5)

Evet, şu Tevrat benim yükümdür diyenler var ya, ama onlar onun yükümlülüğünden kaçıyorlar. İşte onlar tıpkı yükü kitap olan eşek gibidirler. Demek ki bir de böyle yükümlülük, bir de böyle hamallık varmış. Bir de bu hamil kelimesinin geçtiği A'râf'ta bir âyet var, onu da okuyalım inşallah:

"Dileseydik, onu âyetlerimizle üstün kılardık; fakat o, dünyaya meyletti ve hevesine uydu. Durumu, üstüne varsan da, kendi haline bıraksan da, dilini sarkıtıp soluyan köpeğin durumu gibidir. İşte âyetlerimizi yalan sayan kimselerin hali böyledir. Sen onlara bu kıssayı anlat, belki üzerinde düşünürler."

(A'râf 176)

Evet, Allah'ın âyetleriyle tanışmış, sanki onları kuşanmış birisi, sonra soyunuvermişse, bırakıvermişse âyetlerle beraberliği ve tutup şeytanın peşi sıra gidiyor, şeytan da onun peşinden gidiyor azgın ve sapkınlardan olmuşsa. İşte dünyayı içmeye, yutmaya, nefes nefese kalmaya yönelen bu kişinin örneği de tıpkı bir köpeğin örneği gibidir. Yüklenseniz, yük yükleseniz de solumaya devam eder, bırakın salıverin yine solumaya devam eder. Eh köpek bu, yorulsa da dili bir karış dışarıdadır, kenarda beklese de dili dışarıda solur. Havaya, nefese doymaz bir varlık.

Evet demek ki Kur'an'ın hamiline, Kur'an benimdir, Kur'an benim yükümdür diyen kişiye, ben Kur'an'la yükümlüyüm diyen kişiye, benim yükümlülüğümü Kur'an belirler diyen kişiye gereken şu ki. Kur'an bana aittir, ben onu sorumluluğum kabul ediyorum, benim görevimi, sorumluluğumu, yapacaklarımı, yapmayacaklarımı, günümü ve gecemi, zaman ve mekanımı, tüm hayat programımı Kur'an ayarlar, benim Kur'an'ım ayarlar şeklinde bir imanın sahibi olan her insana gereken şu ki. Hamil-i Kur'an olan kişiye gereken şunlardır diye söze başlıyor İbni Mes'ud efendimiz.

Ne dersiniz? Acaba siz de hamil-i Kur'an mısınız? Kitabınızla aranız nasıl? Yoksa çoktandır görüşmüyor muydunuz? Aylardır hatırını sormuyor muydunuz? Tabi program gereği böyle değil mi? Anneniz ölünce okuyacaktınız. Ramazanda okuyacak, bayramda elinize alacaktınız. Program gereği henüz zamanı gelmedi değil mi? Yok, burada anlatılan öyle bir kitap değil. Burada anlatılan hayata hakim bir Kur'an'dır. Tüm hayat kendisiyle yaşanılıp kendisiyle ölünecek bir Kur'an'dır. İşte şu anda böyle bir Kur'an merkezli düşünerek böyle bir Kur'an'ı olan iyi bir müslümanın hangi özelliklere sahip olduğunu öğreneceğiz İbni Mes'ud efendimizden.

1: Bu kişinin birinci özelliği şuymuş: Bilmesi, irfan sahibi olması gerekirmiş. Marifet sahibi olması gerekirmiş. Meseleyi anlayıp kavraması gerekirmiş. Yani işin idrakinde olması gerekirmiş. Peki neyi bi-lecekmiş o kişi? Gecesini, gecesinin kadr u kıymetini bilecek, gecesinin değerini bilecek, hem ki insanlar uykudalarken. Yani gafiller, Kur'-an ve sünnetle beraber olmaktan gafil olan insanlar uykuda, kendilerini ölüme terk etmişlerken bu insan gecenin kıymetini bilirmiş. Yani yatsıdan sonradan başlayıp sabahın ilk ışık belirtileri ortaya çıkana kadar geçen zaman dilimine gece diyoruz. İşte bu geceyi en azından üçe bölün. Ama ikiye bölenler elbette daha da kârlı olacaklardır. Son üçte birini özellikle uyanık geçirmeye çalışın. Seher vakti dediğimiz daha bir bereketli zamandır o zaman. İşleyen saat aynı saat, idrak e-dilen zaman aynı zamandır ama bereketi daha bir farklıdır. Çünkü o zaman kitabımızın başka bir âyetinin beyanıyla farklı anlama imkânı buluyor insan.

2: Hamil-i Kur'an'ın ikinci özelliği; insanlar yeme içme peşinde koşarlarken o gündüzünün kıymetini de bilir. Yani onun ağzını hep yeme ve içmede kullanma özelliği yoktur. Hemen hemen bir şeyler atıştırması gerekmiyordur. Ağzı, midesi böyle arada bir buruşturulup kağıtların içine atıldığı bir çöp sepeti değildir. Bir şeyler atıştırıp durması gerektiğine inanmaz o müslüman. Neden meşgul etsin ki kendisini hep yeme ve içmeyle? O ağzını başka şeylerde kullanmasını bilmektedir.

Ama bakın şu insanlara ki akşama kadar yemek konuşanlar, sabaha kadar onunla meşgul olanlar, gecesini buna ayıranlar, gündüzünü bununla bitirenler. Allah eğer onlara hamil-i Kur'an olmalarını nasip ederse bu insanların bundan ancak o zaman kurtulabileceklerini biliyoruz. Öyle olunca, o tür bir hayatı tenkit yerine bu tür bir hayatı teşvik etmemiz gerektiğine inanıyorum.

3: Kur'an hamilinin üçüncü özelliği; insanlar coşkun, kendilerinden geçmiş, ne yaptıklarını bilmez bir pozisyonda yaşarlarken, bu kişi dertli olabilmenin, hayatla ilgili olabilmenin, insanlarla beraber o-lup onları hayra, hakka davet etmenin derdini, hüznünü taşır. Bunun kadr u kıymetini bilir. Yani sıkıntılı, üzüntülü, bedbin, bedbaht, karamsar, ümitsiz değil. Elbette müslüman bu anlamda asla ümitsiz olmaz ama, bir şeylerin derdini, sancısını çeker olabilmek farklı bir durumdur. Meselâ oğlunun ve kızının daha bir müslüman olmalarının derdini taşımak, buna kafa yormak, düşünmek. Komşularımı acaba Kur'an'la nasıl tanıştırırımın derdini çekmek. Acaba bu insanların hidayeti için ne yapabilirim? Acaba süratle cehenneme, ateşe doğru giden bu insanların cehennem yollarını kapatıp cennet yollarını açma konusunda benim katkım ne olabilir? Ben bu konuda ne yapabilirim diye dert taşımak. Ama beri tarafta sanki cennet muştusu almış gibi birileri coşkun, hangır şangır ne yaptıklarını bilmez, dertsiz ve sıkıntısız yaşarlarken. Yani insanlar endişesizken endişelidir o kişi. İnsanların dirilişinin plan ve projesini sürekli kafasında canlı tutar. İşte Kur'an'ın hamili böyle yaparmış.

4: Dördüncü özelliği; insanlar gülüp oynarlarken, sanki kahkahaları basarlarken, bu Kur'an'ın sahibi olan müslüman ağlamanın, ağlayabilmenin kadr u kıymetini bilir. Ağlamak, ağlayabilmek onun için bir nimettir. Tabii kahkahalı gülmenin yasaklığı adına söylüyorum. Yani kişiye kendini, kendi hayatını, konumunu, çevresini unutturan bir gülüş yasaktır. Değilse elbette bazen güler müslüman. Gülünecek bir bölüm de olur müslümanın hayatında. Ama ağlamanın kadr u kıyme-tini bilebilmelidir müslüman. Halbuki bizler ağlamayı önce çocukluk dünyasında biliriz. Haydi bir de kadınlar ağlar. Aa! Erkek adam ağlar mı diye de bir yaftaya sarılırız. Halbuki çocukta gördüğümüz o ağlama mantığını bir müslüman olarak biz kendimizde görsek ne güzel olmaz mı? Bence buna çok ihtiyacımız var. Gerçi niceleri ne kadar dolu, salıversen

durduramayacak kadar ağlayacaktır bugün. Bir dokunsan bin ah çekecek nice insanlar var piyasada da ağlayamıyorlar. Galiba ağlatan yok diye herhalde.

Dönün şimdi çocukların dünyasına ve onların neden ağladıklarını bir düşünün. Benim anladığım çocuklar ağlamayla üç boyutlu bir konuşmayı gündemde tutuyorlar. Birincisi; ağlamak istek bildiriyor. Acıktım, susadım ya da altımı kirlettim diye ağlamıyor mu çocuklar? İsteklerini böylece beyan etmiyorlar mı? İkincisi; ağlamakla özlemlerini bildirirler çocuklar. Annesinden iki saat ayrı kalan bir yavru, annesini görür görmez kimin kucağında olursa olsun başlamıyor mu ağlamaya? Özledim diye ağlıyor değil mi? Vah yavrularını bırakıp başka yerlere giden anneler, unutmayın ki o yavrularınız sizden çok fazla yanıyor. Ağlamalarının üçüncü boyutu da korku ve suç bildirmesidir. Suçu vardır, bakıverin başlar ağlamaya suçluluğunu beyan manasına.

Peki şimdi bizler de aynı şeyleri Allah karşısında o çocuk mantığıyla ortaya koysak nasıl olur? İsteklerimizi ağlayarak bildirsek Rab-bimize. Gözyaşlarıyla yalvarıp yakarsak. Öyle olunca Rabbimizin bize karşı tavrı farklı olacaksa niye yapmayalım bunu? Peki ya özlemimizi ağlayarak beyan etmeyelim mi Allah'a? Ya Rabbi, ayrı kaldım senden. Seni bırakıp başkalarına gitmişim. Sana soracaklarımı ben başkalarına sormuşum. Senin mesajına karşı eyvallahsız yaşamış, başka yerlerden mesaj aramaya kalkışmışım. Eyvah ben senden, senin kitabından çok uzak kalmışım ya Rabbi diye ağlamayalım mı? Yine suçlarımızı, korkularımızı ağlayarak Rabbimize beyan etmeyelim mi? Affet ya Rabbi diye ağlamayalım mı?

Resûl-i Ekrem Efendimiz Kenzul Ummal isimli hadis kitabında 43357 numaralı hadislerinde ağlama konusunda şu özel bilgiyi verir bize: "Küllü aynin bâkiyetün illa aynun beket min haşyetillah."

Kıyamet gününde bütün gözler ağlayacak. Ancak şu özellikleri taşıyan gözler ağlamayacaktır. Allah haşyetinden ağlayan göz. Sinek başı kadar yaş döken göz. Ama her ağlayanın ağlamasına da kanma-yacağız. Hani Yakup aleyhisselâmın çocukları da ağlamışlardı. Kardeşleri Yusuf'u kuyuya atıp akşamleyin gözlerinden yaş yerine kan dökerek gelmişlerdi. Öyle değil ama günahların affı için elbette ağlayacağız. Ya yanlış yaparsam, ya Rabbimi darıltırsam endişesiyle ağlayacağız. İşte böyle bir göz kıyamet günü ağlamayacaktır. İkinci göz de Allah için açık olan gözdür. "Seherat fi sebiylillah" Seherlerde uyanık olan göz. Veya gündüz ve gece Allah'ın bak dediğine bakan göz. Üçüncüsü Allah için kapalı olan göz. "ğazzat an meharimillah" Haramlardan sakınan göz. Ama bunu sadece kadın için erkekten, erkek için de kadından sakınan göz şeklinde anlamayın. Çünkü Allah'ın haramlarına bakmayan göz demek, o gözle haramları işlemeyen göz demektir. Meselâ Allah'ın istemediği bir hayatın plan ve programı üzerinde düşünmeyen

göz anlamına gelmez mi? Demek ki Allah için hem açık olmalıymış göz, hem de kapalı olmalıymış. Dördüncü göz de Al-lah yolunda çıkarılan gözdür. Gözünü Allah yolunda bir kavgada kay-beden kişinin gözü de yarın ağlamayacaktır.

5: Hamil-i Kur'an'ın beşinci özelliği; insanlar hata peşinde koşarken, hata üstüne hata işlerlerken susmanın, susabilmenin kadr u kıymetini bilen kişidir o. Susabilmek… Ama Allah korusun da bugün sanki Kur'an'la beraber olduğunu iddia edenler, sanki Kur'an'ın hamili görünenler, yani biraz daha fazla bilenler, biraz daha fazla okuyanlar susmayı unutuyorlar, susmayı beceremiyorlar. Bu sözü tabii önce kendime söyledim. Ama çevremdekiler de buna zemin hazırlıyorlar diye dert yanasım geliyor. Evime misafir geliyor, ben konuşuyorum, misafirliğe gidiyorum, ben konuşuyorum. Hep beni konuşturuyorlar. Peki ben ne zaman dinleyeceğim? Yani ben de bazen dinlemeye muhtaç değil miyim? Susmayı bilelim.

Ama elbette konuşma makamında susmak değildir bu. Burayı yanlış anlamayalım. Resûl-i Ekrem Efendimiz bu konuyu anlatan bir hadislerinde buyurur ki; "Allah'a ve âhiret gününe iman eden kişi hayır söylesin, değilse sussun." Bu hadisi hep şöyle tercüme ettiler değil mi: Allah'a ve âhiret gününe inanan kişi ya hayır söylesin, yahut da sussun. Bu hadisi böyle anlayınca elbette başımıza büyük belalar açıyor. Söz gümüşse sükut altındır diyor adamlar ve bir hak söz söyleme makamında susmayı tercih ediyorlar. Allah korusun bu durumdaki kişiye dilsiz şeytandır diyor peygamberimiz. Çünkü biz susarsak, hak bilenler susarsa şeytan ve dostları hep konuşur ama Allah ve dostları gündemden düşer.

Hayır öyle değil, Allah'ın Resûlü hayır söyleyin diyor önce. Evvel emirde hayır söyleyin, hayır biliyorsanız söyleyin ama hayır yoksa, ya da senden önce birileri hayır söylemeye başlamışlarsa işte o zaman da sen susmak zorundasın. Öyleyse susmanın kadr u kıymetini bilelim. Ben bu kadar biliyorum. Ben haddimi biliyorum diyebilmenin kadr u kıymetini bilelim inşallah. Zaten Kur'an'la beraber olan kişiye elbette Kur'an neyi ne kadar bildiğini öğretecektir. O da haddini bilecek ve durması gereken yerde duracaktır.

6: "İnsanlar aldanırlarken, ne yayıp ne ettiklerini bilmezlerken, aldanma peşinde koşarlarken o kimse huşu sahibi olmanın, yani Allah'a gönülden bağlanabilme, O'nu memnun etme ruh halinde olabilmenin kıymetini bilir.

7: Yine hamili'l Kur'an olan kişide bulunması gereken yedinci özellik; onun ağlayan biri olması gerekir. 8: Dertli, endişeli, mahzun olması gerekir. 9: Halim olan, acele etmeyen, beklentisi olmayan, kendisine düşeni yaparken başkalarını ne yapayım, ben bu yaptıklarımı Allah için yapıyorum diyen birisi

olması gerekir. 10: Bir de seki-nen, oturaklı, kendinden emin, sakin ve en doğruda olduğunun bilincinde olan bir kimse olması gerekirmiş.

Evet ağlayan bir kişidir o. Az evvel ağlamakla ilgili bir şeyler demeye çalıştım. Kur'an'la beraberlik ağlamayı gerektirecektir. Çünkü Kur'an'ın ilk okuyucusu Allah Resûlü öyle yapıyordu. Bir rivayette ge-ce namazında Mâide sûresinin son bölümünü okurken, İsa aleyhis-selâmın kavmiyle ilgili bölümü okurken ağlamaya başlıyordu.

"Onlara azap edersen, doğrusu onlar senin kullarındır; onları bağışlarsan, güçlü olan, hakim olan şüphesiz ancak sensin."
(Mâide 118)

Ya Rabbi, eğer bu insanlara sen azap edeceksen, bunlar senin kulların. Onlar sana benden daha yakındır. Ama eğer rahmet eder, merhamet edersen sen aziz ve hakimsin. Sen mutlak galip yenil-mez, her yaptığı yerinde yanılmazsın. Senin yaptığına kim karşı gelebilir? Sen nasıl istersen öylece yapansın âyetini okudukça kendinden geçercesine ağlar, ağladıkça okurdu. Öyleyse ehl-i Kur'an'ın böyle okudukça ağlaması gerekir.

Mahzunen olmalıdır ehl-i Kur'an. Yani sıkıntılı, ama karşısındakine sıkıntı veren değil, daha iyi müslüman olma sıkıntısı taşıyandır. Hem kendi planında, hem de başkaları planında. Yani ben iyi bir müslüman olabilmem için hem dini kendi şahsımda uygulayıcı, hem de başkaları planında duyurucu olmalıyım. İşte insanlara bu dini duyurma adına dertli olacağım. Ama dertli olurken de şunu unutmayacağım: Rasûlullah Efendimizin karşısında dört baba vardı. Birisi Be-kirin babası ki o, hiç beklemeden iman etti Ebu Bekir. Birisi Süfyan'ın babasıydı ki o, tam yirmi sene bekledi Mekke'nin fetih günü ancak müslüman oldu Ebu Süfyan. Üçüncüsü Talib'in babasıydı ki o, Ebu Talip, biliyordu, yakından tanıyordu, sahipleniyor, korumaya çalışıyordu, ama evet kabul ettim diyemedi ve öylece ölüp gitti. Bir de cehaletin babası olan Ebu Cehil vardı ki o da biliyordu da düşmanlık yaparak geberip gitti.

İşte ben bu kitapla insanların tanıştırılmasını derdini çekeceğim, en büyük iş olarak, en büyük dert olarak bunu yaşayacağım ama bileceğim ki benim kendilerine din duyurduklarım bu dörtten biri olurmuş, o benim problemim değildir. Çünkü Kur'an'ın hamili olan müslü-man halim olmalıdır. Aceleci olmayan, karşıdakinin üç günde, beş günde değişmesini beklemeyen kimsedir o. Karşıdakinden acele bir şeyler bekleme, beklediğini bulamayınca da hemen geriye dönme onun şiarı değildir. Ölünceye kadar zaten onun görevi devam edecektir. Efendim çok uğraştım ama adam olmadı diyenleri bir hatırlayın. Çok gitmiş de artık adam olmazmış, bırakıvermiş. Peki ne kadar çok gitti? Peki Nuh aleyhisselâmın 950 yılı kadar gitti mi? Efendim zaten bizin 950 yıl ömrümüz

yok ki diyenlere bir ömür gittin mi diye soralım. Yani bütün peygamberler bir ömür boyu gitmediler mi insanlara? Biz neden üç gün beş günle acele ediyoruz?

Ayrıca Kur'an'ın müslümanı sekînen olmalıdır. Yani sakin, en doğruda, en hakta olduğundan emin bir kişi. Yani sağdan soldan esen rüzgarlarla düşüncelerini, inancını yeniden şekillendiren değil. Çünkü o yaptığını Allah dedi diye yapan, Allah dediyse tamam deneceğini bilen birisidir. Dahasını niye arasın, en doğrudadır o çünkü. Onun için oturaklı bir hayat programı vardır. Acabalarla dolu değildir hayatı. Çünkü Kur'an kaynaklıdır aldığı kararlar. Ne yapacaksa Kur'-an rehberliğinde yapacaktır.

Ama Kur'an'ın hamili olan müslüman şu özellikleri de taşımamalıdır:

1: Cafiyen kaba ve zalim olmamalıdır. Cefakâr olmalıdır. 2: Gafil, ilgisiz olmamalıdır. 3: Gülüp oynayan bir kişi olmamalıdır. 4: Bir de sert ve haşin olmamalıdır.

Evet, ahlâkı, yapısı, karakteri, benliği Kur'an'la oluşan müslü-man asla kaba ve zalim olamaz. Çünkü beraber olduğu Kur'an ona bunu öğretmiştir. Sonra gafil, ilgisiz olmamalıdır. Fark etmez diyen birisi olmaz müslüman. Yani çocukları şöyle veya böyle olmuş, komşu şöyle veya böyle olmuş, insanlar şöyle veya böyle olmuş fark etmez diyen bir kişi değildir Kur'an'ın hamili. Bulunduğu ortamda maruf varmış, münker varmış, maruf emredilecekmiş, münker nehy edilecekmiş fark etmez diyen birisi değildir o müslüman. Kur'an'la beraber o-lan bir müslüman kesinlikle böyle hayata ilgisiz davranamaz. Çünkü Allah'ın Resûlü: "İnsanların içine karışıp onların dertleriyle dertlenen, onların hidayeti için çırpınan müslüman, onların içine karışmayıp ayrı duran müslümandan her zaman hayırlıdır" buyuruyordu.

Gülüp oynayan da olamaz müslüman. Her şeyi unutmuş kendi dünyasında zevk peşinde. Olacak şey değildir bu. Bir de sert ve haşin de olmamalıdır. Çünkü böyle bir müslüman dışındaki insanlara vurunca o sendeliyor belki, hoşuna gidiyor belki ama sonunda kaçıyorsa , hattâ bir tanesi bile kaçmışsa bilsin ki o kaçan Kur'an'dan kaçmıştır. Yani o kişinin şahsında Kur'an'la beraberlikten kaçıyorsa, öyle de ol-masın müslüman. Peki hiç mi set davranmasın? Hiç mi vurmasın karşıdakinin alnına? Öyle değil elbette. Yani değilse şahsiyetsiz olsun, silik bir müslüman olsun, her ortamda boynunu büksün, önüne gelen sırtına binsin, öyle değil. Yani müslümanlara karşı merhametli olsun. Ama bazen merhamet karşıdakinin elinden tutmak, bazen eline vurmaksa, bazen ateşe gitmesine engel olmaksa, bazen onun sobaya değmesine bigane kalmamaksa, bazen azarlamak, bazen bağırmak, bazen gülmekse bunlar olmalıdır elbette. Çünkü bunlar merhametin gereği olarak yapılması gereken şeylerdir. Meselâ çocuğunun her de-iğini yapan bir anne ona

karşı merhametli mi? Meselâ merhametinden dolayı namaza kaldırmayan bir anne çocuğuna merhametli midir? Öyle değil. Ya ne? Herhalde karşıdakinin insanlığını unutarak hareket etmektir sertlik galiba. O da bir insandır. Onun da bir gönlü var, onun da bir kafası var. İşte bunları unutarak hareket etmek sertliktir, kabalıktır.

Rabbim kendisinin istediği biçimde kitabıyla ilgi kurmayı, razı olduğu biçimde okumayı, okuduğumuz âyetler üzerinde kafa yorup anlamaya çalışmayı, anladıklarımızla amel etmeyi, anladıklarımızı başkalarına da duyurarak kendimizi diriltdiğimiz bu kitapla Allah kullarının dirilişlerine de vesile olmayı, bunu bu dünyada en büyük dert, en şerefli sorumluluk bilmeyi bize nasip buyursun, kolay kılsın inşallah.